

STATENKOERIER

uitgave van het wijkoverleg Statenkwartier
quarterly magazine for residents of the Statenkwartier

Aan de bewoner(s) van dit huis





ENERGY GUARDS HELPT HET STATENKWARTIER VERDUURZAMEN

ENERGIEZUINIG EN KLIMAATVRIENDELIJK WONEN?

Iedere woning met zijn bewoners is uniek. Waar de één baat heeft bij een warmtepomp en zonnepanelen, kan voor een ander kierdichting een goede eerste stap zijn. Naast het geven van advies, voert Energy Guards de werkzaamheden zelf uit.

Na de installatie blijven wij beschikbaar voor service en onderhoud, dag in dag uit, het hele jaar. Wij hebben ondertussen meer dan 150 woningen in het Statenkwartier verduurzaamd.

WILT U EEN VRIJBLIJVENDE AFSpraak MAKEN?

BEL OF MAIL ONS: 070 310 63 03 - INFO@ENERGYGUARDS.NL

4	Bestuurspagina
6	Werk aan winkelgebied
12	Summary: Roadworks
13	Programma Jubileumfeest Couvéehuis
16	Het oude Couvéehuis; Felicities van het wijkoverleg
18	Energieadviseurs
21	Men schrijft ons
22	Nieuwe leden Tuinclub
24	Interview: Michiel Hanon, dichter
26	Kinderpagina
28	Interview: Garagehouder sinds 1962
32	Tauro kantorengedouw
35	Introductie striptekening
36	Statenkwartier begroot
38	Winkeliers onder druk
42	Verborged leven van Pim Hofdorp
45	Bouwen aan Scheveningseweg
48	Bewonerscontact; Stolperstein
50	Colofon, Adverteren, Wijkinformatie

Van de redactie

Iedere hoofdredacteur doet zijn werk met anderen samen. Werk genoeg, ook bij de Statenkoerier. Werkvoorbereiding, begeleiding van lopende zaken, nazorg. Iemand moet zijn kopij nog inleveren. De redactionele samenhang valt nog eens kritisch te beoordelen. De grafisch ontwerper werpt een scherpe blik op een foto. Eigenlijk niet zo'n geschikte afbeelding. Dekt die titel wel de inhoud? Hé, een grondwerker draagt op deze foto geen helm. Andere foto maken. Past die aanvullende tekst nog wel op de pagina? Of moeten nu alle pagina's gaan verschuiven? Die advertentie kán gewoon niet naast dat artikel. Deze foto moet veel kleiner worden gemaakt. Maar dat was toch juist een essentieel beeld in het verhaal? Er zijn beslissingen nodig. Dat gebeurt in de kernredactie. Maar de hoofdredacteur mag het laatste woord voeren.

Er zijn momenten dat uw hoofdredacteur tussendoor wat afleiding zoekt. Aanleiding om even een tekening te maken, een zelfportretje. De spiegel stond er nog toen ik de foto maakte.

Deze Statenkoerier staat vooral in het teken van de vernieuwing van de Frederik Hendriklaan en Willem de Zwijgerlaan. Lanen, geen straten. Dus met fraaie bomen, die voorzichtig worden behandeld. Toen de gemeentelijke projectvoorbereiding eenmaal voorzag in goede informatie aan bewoners en winkeliers, leidde dat tot het gevoel dat de juiste beslissing werd gemaakt. De sfeer op straat is daardoor positief. Dat kunnen de werkers in de grond goed merken. Goed ook dat de winkeliers instemden met de afsluiting van al het verkeer – daar gaat je vertrouwde winkelstraat. Dit werk zal nog wel even duren. De mensen van de HABO voelden zich in het Statenkwartier meteen prettig. HABO? Lees het artikel maar. Het publiek en de winkeliers reageerden enthousiast op de snelle voortgang en het fraaie resultaat in het eerste stuk van de Fred. Het leek wel een feestje. Er is méér feest: het Couvéehuis bestaat 50 jaar. De vorige Statenkoerier besteedde aan het Couvéehuis al veel aandacht. Zie nu het feestprogramma op pag. 14. En blader nog wat verder om de nieuwe striptekening te zien, doen we voortaan iedere keer, net als die jolige dubbele kinderpagina die we sinds 2018 mogen publiceren. Nog een nieuwtje: de redactie weet zich nu ook versterkt door de medewerking van twee vertaalsters Engels, Marion Alhadeff en Helen Preston.

Abe van der Werff
Hoofdredacteur



Beste Statenkwartierders!

Tekst: Marjolein de Jong (voorzitter wijkoverleg Statenkwartier) Foto: Abe van der Werff

De zomer ligt achter ons, en daarmee ook de rust. Het personeel in de winkels haalt opgelucht adem, want de handen kunnen weer uit de mouwen. In de speeltuin op het Frederik Hendrikplein is het ouderwets vol. Het dagelijkse rumoer is terug in de wijk, en dat is goed. Maar die drukte brengt ook zorg met zich mee. Ik doel op het verkeer in de wijk. De reden waarom ik dit meld is dat er in de afgelopen maanden een aantal ongelukken is gebeurd, met soms flink wat pijn en schade. Voor het Wijkoverleg de aanleiding om toch weer eens scherp licht te zetten op de inrichting van onze straten, pleinen en kruispunten.

Vooraf op zomerse dagen wil het nog wel eens misgaan, want dan is de stroom bezoekers naar de stranden en de badplaats groot, en juist op deze momenten zijn er wel eens mensen die het gaspedaal dan ver indrukken. Maar laten we eerlijk wezen, het zijn niet alleen de buitenstaanders die hard rijden. Wijzelf kunnen er ook wat van, als we te laat naar het werk gaan, snel nog even een boodschap moeten doen, of geïrriteerd op zoek zijn naar een parkeerplek.

Een goede inrichting helpt om de kans op ongelukken te verkleinen. Dat onze winkelstraat een 30 kilometerzone is geworden, juichen wij dan ook van harte toe. De gevaarlijke combinatie van laders en lossers, hardrijdende auto's en langzaam verkeer wordt eruit gehaald. Als iedereen aan de nieuwe situatie gewend is, zal het op de Fred veiliger en prettiger zijn.

Ook goed nieuws over een ander belangrijk knelpunt: de Eisenhowerlaan. Ook hier gaat de snelheid eruit. In oktober worden er zes verkeersdrempels aangebracht, en veilige oversteekplaatsen. Aan de kant van de Prins Mauritslaan krijgt de fietser wat meer ruimte. Natuurlijk, de fietser zou hier nog meer ruimte verdienen. Maar na jarenlange aandringen op dit dossier, en na intensief met alle betrokken partijen, is dit het best haalbare. Als Wijkoverleg zijn we dan ook tevreden met deze ingreep.

Maar daar blijft het wat ons betreft niet bij. Het kruispunt Prins Mauritslaan Frederik Hendriklaan is een beruchte. En hoe zit het eigenlijk in de rest van de wijk? Om een beter beeld te krijgen, hebben we op onze facebookpagina een oproep gedaan om gevaarlijke plekken aan te kaarten of ideeën aan te dragen. Bij deze breng ik dat nog maar een keer onder de aandacht. Is een fietspad niet veilig? Rijden auto's of brommers te hard? Staan verkeersborden niet goed? Aarzel niet, klim in de pen, en laat uw observaties en opmerkingen achter op onze facebookpagina. Ik wil het nog hebben over iets wat niet beweegt: de ondergrondse afvalcontainer. Die zit er nu toch echt aan te komen. Als een van de laatste wijken in de stad wordt de nieuwe manier van vuilnis ophalen in het Statenkwartier uitgerold. We kunnen straks onze kliko of vuilniszak niet meer op vrijdagochtend op de stoep voor de deur zetten. De oude, vertrouwde vuilniswagen verdwijnt uit het straatbeeld. In plaats daarvan kunnen we zelf zeven dagen in de week ons afval naar de container brengen – een loopje van maximaal 125 meter.

Korff de Gidts informatieavond:

Is dit het moment om te verhuizen?

Vraag het de makelaars tijdens onze informatieavond op maandag 23 sept. Meld je aan op www.korffdegidts.nl

 **Korff de Gidts**
Makelaardij 

Van Boetzelaerlaan 1 | 2581 AA Den Haag | T 070 - 355 84 00 | info@korffdegidts.nl | www.korffdegidts.nl



Het is een hele klus om geschikte plekken te vinden voor die containers. Die puzzel wordt nu gelegd. In april, mei en juni heeft de gemeente intensief overleg gevoerd met bewoners die zich hiervoor hadden aangemeld. Deze maand publiceert de gemeente de plankaart, en weten we waar de ondergrondse containers komen. De bewoners kunnen daar nog op reageren. Aan de hand van de reacties komt de gemeente met een definitief plan. De verwachting is dat de aanleg aan het eind van dit jaar start. Niet iedereen zal blij zijn, en het is ook even wennen. Maar de voordelen zijn groot, en we zijn verlost van een straat vol opengepikte vuilniszakken. Dat niet altijd alles helemaal soepel loopt, blijkt uit het dossier van het betaald parkeren.



Als wijkoverleg zijn we voorstander van betaald parkeren. Het is een probaat middel om de groei van het wagenpark in te dammen en de leefbaarheid in de wijk te verbeteren. Een verhoging van het parkeergeld, daar kunnen we nog wel overheen stappen. Maar een parkeerregime tot twaalf uur 's nachts, dat vinden we te gortig. De gemeente doet echter niets met onze kritiek en zet ons als een klein kind weg. Daar is het laatste woord nog niet over gesproken.

Maar de gemeente heeft vele loketten, en daar zijn ook mooie bij. Zo bestaat er een subsidiepotje voor bewoners om de wijk mooier, socialer, groener of veiliger te maken. Per wijk is €30.000 te verdelen. Bewoners kunnen plannen indienen, die worden getoetst op haalbaarheid. Vervolgens stemmen de bewoners welke projecten het leukst zijn. In Duinoord is dat een groot succes gebleken. Daar komen nu 160 plekken voor fietsen, worden bijenhôtels gebouwd en bermen ingezaaid met kruiden, en krijgt de Reinkenstraat groene terrassen. Nu is ons Geuzen- en Statenkwartier aan de beurt. Dus, iedereen die een leuk of stoutmoedig idee heeft: kom in actie en dien een plan in om onze wijk nog mooier te maken. Meer info is te vinden op statenkwartierbegroot.nl. U heeft tot 10 oktober de tijd. Doen hoor! Dit is een buitenkans!

Ontwerp: Grrr – Fotografie: Gordon Meuleman

Het Nationale Theater

Sexual Healing

Wat als je je leven opnieuw kunt beginnen?

vanaf 8 oktober
Koninklijke Schouwburg

tv-format
Ik Vertrek en
Teorema van
Pasolini in een
blender

hnt.nl

Werk aan het winkelgebied in het Statenkwartier

Tekst en fotografie: Abe van der Werff

Sinds de zomer van dit jaar dreunt en gonst het in het Statenkwartier. Al meer dan drie jaar geleden liet de gemeente weten dat de riolering onder de Fred, de Willem de Zwijgerlaan en de Aert van der Goesstraat hard aan vervanging toe is. Als je daarmee begint doe je meteen de rest, was de gedachte.

De rest? De verkeersveiligheid was in de loop der jaren lelijk in het geding geraakt. Voor de lastige kruising Fred en Willem de Zwijgerlaan lanceerde de gemeente een ingrijpend idee: een verkeersrotonde. Maar dat riep breed verzet op. De plannenmakerij en het 'Omgevingsoverleg' vielen toen even plat. Toch moest er wat gebeuren. De twee BIZzen (winkeliers van de Fred en de Aert van der Goesstraat) en het wijkoverleg werden

uitvoerig geraadpleegd. Zo ontwikkelde zich een plan om de hele openbare ruimte van het winkelgebied opnieuw in te richten. 'Meer dan alleen winkelen' stond op de voorzijde van de informatieve brochure. Ondernemers vreesden hun omzet te zien kelderen wegens tijdelijke sluiting van de Fred en de Willem de Zwijgerlaan voor autoverkeer. Na breed overleg zag echter iedereen wel in dat de schop er nu echt in moest. Even flink doorbijten dus.



Frederik Hendriksplein, bijna voltooid

Positieve sfeer

De gemeente deed er veel aan om winkeliers en bewoners goed te informeren. Iedereen kreeg mooie vouwbladen thuis bezorgd en er waren enkele goed bezochte informatie avonden. Je hoorde daar niet alleen ondernemers, in het Statenkwartier wonen veel mondige mensen en die roeren zich heus wel. Maar de sfeer was positief. HABO-directeur Ronald Baptiste: “wij kunnen duidelijk merken dat aan het voortraject veel aandacht is besteed. Daardoor ontstond meer begrip voor het ongemak dat we de winkeliers en bewoners moesten aandoen”.

De Statenkoerier sprak drie jaar geleden al eens met Ronald Baptiste over de kunst van fraai én degelijk bestraten. Zo pratend over techniek en beleid bleek toen al hoe goed HABO voor zijn mensen wil zorgen. Bijvoorbeeld door de aanschaf van veel nieuwe machines. Die mechanisatie bleek een wel-daad voor mensen met hun fysiek zware arbeid. Nee, het ging niet om nog meer efficiëntie te bereiken, maar dat was wel mooi meegenomen. Typisch HABO.

HABO: “Oprechte aandacht”

Kruispunt Frederik Hendriklaan – Statenlaan



De voorbereiding door de gemeente, de winkeliersverenigingen en het wijkoverleg had dus succes. Algemeen vond men het wel erg jammer dat wegens de gemeentelijke financiën een knip in de uitvoering kwam. Vanaf de Statenlaan wordt het werk aan dat deel van de Fred, waar ook de tramrails loopt, enige tijd uitgesteld. De Statenkoerier schreef daar eerder over. Dit magazine besteedt immers graag aandacht aan dingen die óók op termijn voor de wijk van belang zijn. Meer actuele informatie is te vinden op de website vernieuwing: www.denhaag.nl/bereikbaarheid.

Uitvoering

Het nieuwe plan trok terecht veel aandacht, maar wie voert het dan eigenlijk uit? Dat werd voor het Statenkwartier de bekende Haagse onderneming HABO GWW. GWW staat voor grond-, weg- en waterbouw. Bij dit bedrijf zijn ook mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt welkom. “Ja, dat levert niet alleen maar geld op, het kost ook wat. Denk maar eens aan hun begeleiding. Het is winst wanneer je van een medewerker een vakkracht kunt maken, daar besteden we oprechte aandacht aan”, aldus de HABO-directeur. De HABO werkte vaak in het centrum van Den Haag, bijvoorbeeld de Grote Marktstraat, Huijgenspark, Stationsweg en het Kerkplein, maar ook aan de Fahrenheitstraat verleende het een nieuw profiel.



Comfortabel lopen op de zgn. steenschotten

Er is misschien nog iets dat de HABO typeert. Om het loopcomfort op de opgebroken stoepen en wegen te vergroten legde het bedrijf zoveel mogelijk ‘steenschotten’ neer. Dat zijn houten schotten met een stalen rand, die voorheen in gebruik waren bij steenfabrieken. Het tijdelijk trottoir krijgt zo een nette en strakke uitstraling – en het loopt inderdaad veel lekkerder.

De uitvoerder

Voor het Statenkwartier maakte het bedrijf een planning die het leed van de winkeliers zoveel mogelijk moet beperken. Na twee maanden ploeteren is het effect al goed te zien. De vorderingen zijn geweldig en het visuele resultaat verrassend. Zo wil je je buurt wel aangepakt zien. De eerste voetgangers waren meteen enthousiast over het nieuwe plaveisel, de winkeliers slaakten een zucht van verlichting.

Ik raak in gesprek met uitvoerder Ron Platteel, een stoere verschijning die gehaast komt aanlopen. Een echte Hagenees, ging in Den Haag op school en voetbalde in Den Haag. Hij maakt makkelijk contact met anderen en werkt al weer tien jaar in de Haagse grond-, weg- en waterbouw. Hij is trots op zijn bedrijf. De HABO staat voor betrouwbare afspraken, zegt hij, kom daar tegenwoordig maar eens om.

Eerst wil ik van hem weten wat een uitvoerder zoal doet. Zijn antwoord is kort: "eigenlijk bijna alles. Prachtig werk", voegt hij meteen toe. Met de bedrijfsleiding onderhoudt hij dagelijks contact. Toezicht houden is voor hem natuurlijk een punt, zoals ook het aansturen van mensen, het verzorgen van materieel, rijden met een kraan als dat even beter uitkomt, intussen de hele omgeving goed in de gaten houden. Kan het winke-
lend publiek veilig lopen, daar let hij steeds op. Het straten van een rechte weg verloopt sneller dan een straat met bochten en kruisingen. Het diep in de grond leggen van een nieuwe riolering gaat sneller dan het arbeidsintensieve bestraten. Met zulke versnellingen en vertragingen moet je in de planning rekening houden. En waar nodig in de praktijk ingrijpen. Je kunt alles wel plannen, de werkelijkheid pakt soms net iets anders uit. Dat is ook het mooie van mijn werk, glundert Platteel.



Archeologie

Platteel en zijn mensen vonden bij het graven in het Kerkplein heel oude menselijke botten. Dan roep je meteen de Archeologische Dienst van de gemeente erbij, vertelt hij. Die Dienst liet daarna dagelijks een ervaren archeoloog in het werk meelopen. Het ging om botresten uit de 14^e en 15^e eeuw. Een archeoloog was om die reden op de Fred niet nodig, maar de Dienst heeft wel belangstelling getoond voor verschillende grondlagen waarin lang geleden gebouwd moet zijn. Het graafwerk voor de nieuwe riolering gaf geen bijzonderheden omdat dit al eens bij de riolering honderd jaar geleden was gedaan.

Riolen

De oude riolen waren werkelijk aan vervanging toe. Dat is veel minder het geval bij de gemetselde riolering richting Scheveningen. Een gemetseld riool kan wel 2,40 meter hoog zijn, daar loop je dus makkelijk in rechtop. In de Willem de Zwijgerlaan komt een gescheiden riool, dat wil zeggen een riool voor vuil water uit huishoudens en winkels, en een riool voor het regenwater. Dat laatste riool loopt vrijwel horizontaal waardoor de brandweer er via brandkranen makkelijk bluswater uit kan putten. De Fred krijgt vanaf de Willem de Zwijgerlaan tot aan de Statenlaan ook zo'n gescheiden riool. Waarom die scheiding? Om bij regenval de zuiveringsinstallatie niet onnodig met toch al schoon water te belasten.



Willem de Zwijgerlaan

Werkervaring in het Statenkwartier

Uitvoerder Ron Platteel gaat er even voor zitten. “Wat een verschil. Werken in deze buurt is wel héél anders dan wat ze elders in de stad zijn gewend. Daar krijgen de grondwerkers geregeld geïrriteerde opmerkingen naar hun hoofd geslingerd. Op het Noordeinde liep een jaar geleden het werk erg uit door steeds weer nieuwe aanpassingen die in het werk werden verlangd.” Toen werden niet alleen winkeliers boos maar ook toeristen en dagjesmensen roerden zich. Bovendien was de beschikbare loopruimte daar smal en is die bij de Fred, met zijn dubbele looppaden, juist lekker breed. Daardoor gaat het hier rustiger aan, mensen tonen begrip voor de onvermijdelijke hindernis. Men maakt graag even een praatje. Ook de ondernemers reageren ontspannen, ze weten dat het nu gewoon maar even zo moet gaan. “Dat is prettig werken. Als we hier over anderhalf jaar vertrekken laten we gewoon vrienden achter” zegt Platteel met een grote glimlach. Dat bewoners zich door de harde werkers laten inspireren blijkt uit het gedicht dat bewoonster Diddy van den Berg in augustus schreef:

‘Mooie mannen’

*De straat is klaar
genieten maar!*

*De stoere mannen
zijn doorgelopen,
dat is jammer.*

*Ze hadden mooie
ogen en stoere spieren!*

*Ja er was heel wat
te genieten!
Bedankt!*



Traditioneel handwerk op de Fred

Samenwerken

Platteel stelt me voor aan grondwerker Lesley Kolder in zijn dagelijkse oranje werkpak, helm nog op, nogal warm in deze zomer. Wat doet Lesley Kolder bij dit grote project? Lesley denkt even na maar Ron Platteel heeft dan het antwoord al gegeven: “Lesley kan alles en hij is een zeer gewaardeerd manusje-van-alles. Hij bestuurt enorme voertuigen alsof het een driewielertje is, hij houdt goed contact met de collega’s, loopt rond met een schop om een detail nog even bij te schaven”. “Ja”, zegt nu ook Lesley zelf, “ik werk graag bij de HABO en dit project is een echte uitdaging om mooi werk te leveren.” Het bevalt hem goed en is alle dagen van de week volledig beschikbaar. Toen het eens nodig was schoof hij zijn vakantie op, dat is in de weg- en waterbouw minder gebruikelijk.

Wat vindt hij het belangrijkste? “Samenwerken”, is zijn spontane antwoord. “Bij dit werk is individueel je gang gaan volkomen uitgesloten. Alles wat je doet voltrekt zich in hechte samenwerking met je collega’s. Dat levert dan ook de kwaliteit van het werk op.”



Willem de Zwijgerlaan krijgt nieuwe riolering



Werk je altijd in dezelfde groep? “Er is geen vaste groep”, legt Lesley uit, “elke dag is het weer anders, afhankelijk van de aard en de voortgang van het werk. Dat hindert niets want je kent elkaar toch wel.” Hoe gaat het dan, wil uw verslaggever graag weten, als je ’s morgens om 07.00 uur op je werk klaar staat, met de slaap nog in je ogen, weet je dan al meteen wat je gaat doen? “Nee, dat bepaalt de uitvoerder en met die slaap valt het nogal mee!” “Nou ja”, springt uitvoerder Platteel in, “ik houd er helemaal niet van om de baas te spelen. Maar als uitvoerder ben je wel van letterlijk alles precies op de hoogte,

je volgt de hele dag wat er gebeurt en je maakt ook de hele dag opmerkingen over de gang van zaken. Zo betrek je alle medewerkers bij de klus. Instructie bij het begin van de dag gaat heel eenvoudig en informeel. Daarna even met elkaar overleggen en je gaat van start. Natuurlijk, de werkvoorbereider heeft uit hoofde van zijn taak al veel in kaart gebracht en hij heeft ook de bouwtekeningen aangeleverd die je, als het even kan, met elkaar bekijkt”. “Als ik er ergens niet mee eens ben krijg ik alle ruimte om dat in te brengen”, voegt Lesley toe, “maar dat moet je dan wel even goed toelichten”.

Zand

Wat ging je vanmorgen op locatie nou als eerste doen, houd ik nog even vol met vragen. “Baan maken”, antwoordt Lesley. “Dat is dat je het zand vlak gaat maken. Eerst is er een diep en lang gat gegraven, daarin kwam de nieuwe riolering te liggen. Toen werd dat gat weer met zand afgedekt en nu moet het oppervlak opnieuw stevig en vlak worden én op de hoogte gebracht die op tekening nauwkeurig staat aangegeven in relatie tot het NAP, het Normaal Amsterdams Peil. Dit is de referentiehoogte ofwel het peil, waaraan hoogtemetingen in heel Nederland worden gerelateerd”.

Is dat een lastige klus? “Je moet heel precies werken, dat voorop gesteld. Maar op grond van een lange werkervaring zie je snel als het niet helemaal goed is gegaan”, roepen Lesley en Ron in koor. Dan pakken ze de laserapparatuur erbij. Met zijn tweeën dichtbij en dan weer wat afstand nemen, net zo lang tot helemaal duidelijk is wat er valt te verbeteren. Gelukkig is het zand hier behoorlijk stabiel. Dat werkt natuurlijk heel anders dan op veen. Zandkorrels kunnen in vorm variëren van bijna rond tot hoekig. Ze kunnen ruw en scherp zijn, maar bij veel korrels heeft erosie het oppervlak glad gepolijst.



Zandkorrels zonder scherpe randjes hebben waarschijnlijk al een lange afstand afgelegd. Zandkorrels op stranden met een sterke golfslag zullen over het algemeen een hoge mate van afronding vertonen, terwijl rivierzand, of het zand op stranden achter zandbanken of riffen veel ruwer en ongepolijster zijn. Zand is voor grondwerkers een dankbaar onderwerp. Bij ronde zandkorrels houdt je enige beweging. Het zand hier is vooral een beetje plat en is daardoor star. Prima!

De twee mannen lopen naar een knikmops. Wat is dat nu weer, een knikmops? Dat is een krachtig, uiterst wendbaar en vlot bedienbaar voertuig bij bestratingsbedrijven, maar je ziet hem ook in de industrie en woningbouwbedrijven. Ze worden aangedreven door een zware dieselmotor, tegenwoordig ook wel elektrisch. De HABO paste als eerste een prototype van de knikmops toe; in samenwerking met de leverancier werd dat apparaat verder ontwikkeld. “Daar zijn we best een beetje trots op”, laat Ron Platteel tussen neus en lippen even weten. Trouwens, ook bij andere machines zoals kranen en rupsvoertuigen gaat de ontwikkeling met steun van de HABO door. Het bedrijf heeft nu ook elektrische knikmopsen in gebruik.

Directeur Baptiste wil in ons gesprek nog iets kwijt. “Ik ben hartstikke trots dat wij in dat prachtige Statenkwartier de opdracht hebben gekregen. Dit sluit ook naadloos aan op onze inhoud. De locatie is gracieus, we mogen met prachtige materialen werken en dat is in de kwaliteit van het opgeleverde werk goed terug te zien. Een droomopdracht!”



Uitvoerder Ron Platteel reinigt speciaal voor de foto nog even de belettering van de knikmops. Grondwerker Lesley Kolder zit achter het stuur.

“Droomopdracht”





Roadworks

in the Statenkwartier

For the past few months, the heart of the Statenkwartier has been a noisy, busy building site. About three years ago, the municipality announced that the sewers under the Frederik Hendriklaan (affectionately known as the “the Fred”), Willem de Zwijgerlaan and Aert van der Goesstraat were in dire need of replacement.

Road safety had also become an issue over the years. The municipality launched a radical idea for the road safety hotspot, namely a roundabout at the junction of the Fred and Willem de Zwijgerlaan. The two shopkeepers’ associations and the Statenkwartier residents’ group were consulted extensively resulting in a plan to redesign the entire public space of the shopping area. An information brochure entitled “More than just shopping” was distributed. Shopkeepers feared that their turnover would plummet due to the temporary closure to car traffic of the Fred and Willem de Zwijgerlaan. After lengthy consultation, however, everyone realised that it was really time to “dig in” and get going.

The municipality went to a lot of trouble to properly inform retailers and residents about the plans. Building company HABO director Ronald Baptiste: “We can tell that the preliminary phase was well prepared. In other districts we have had very different experiences. The preparations for the work were well managed and created a better understanding of the inconvenience that shopkeepers and residents could expect.”

So who has been carrying out the roadworks? It is the local company HABO GWW, the same company that worked on Grote Marktstraat and Fahrenheitstraat among other projects. A typical example of the way they work is to minimise inconvenience for pedestrians on the broken-up pavements and roads. To do this they put down wooden walkways which made everything neater and safer.

HABO also made a plan to limit the negative effects for the local businesses as much as possible. After two months of hard slog, the effect is already clearly visible. Progress is great and the visual result pleasing. This is a fine example

of how to go about upgrading your neighborhood. The first pedestrians were enthusiastic about the new pavements and shopkeepers let out a collective sigh of relief.

During their digging work on Grote Marktstraat foreman Ron Platteel and his team found very old human bones. They immediately called in the Municipal Archaeological Service. An archaeologist visited the site every day and confirmed that the bones dated back to the 14th and 15th centuries. No bones were found on the Fred but archeologists did show an interest in the various layers of soil which showed evidence of building works from long ago.

The old sewers on location were really due for replacement. On Willem de Zwijgerlaan and on part of the Fred there will be two separate sewers, one for wastewater from households and shops, and one for rainwater. The latter runs almost horizontally, which means that the fire brigade can easily draw out water from it if necessary. The reason for the second sewer is to avoid over-burdening the purification plant with clean water in the event of heavy rainfall.

Baptiste’s final remark: “I am very proud that we were given the assignment in the beautiful Statenkwartier. It fits in seamlessly with our mission and vision. The location is elegant and we have been working with beautiful materials, which is reflected in the quality of the work. It’s been a dream project!”

KIMMEL&CO
MAKELAARSKANTOOR



EXPERIENCE THE
DIFFERENCE
ENJOY THE RESULTS



Sophie Jonkers -
Leembruggen



Peter de Mos



Barbara van Kampen



Taco Risselada

Wassenaarseweg 31
2596 CE Den Haag

Telefoon +31 (0)70 3 249 249

E-mail info@kimmel.nl

Internet www.kimmel.nl



Firma Geleynse

herenkleding sinds 1933

Thomsonlaan 21 's-Gravenhage
T: +31 (0)70 3450472

Dinsdag t/m vrijdag: 8.30 - 17.30
Zaterdag: 8.30 - 17.00

Vrij parkeren voor de deur

www.geleynseherenkleding.nl



KUNSTURNEN

"Iedere urn is uniek, want ieder mens is uniek."

KunstUrnen zijn ontworpen en handbeschilderd door mij, Jeanette Lotz, vanuit een unieke emotie. Ze stralen een gevoel uit dat past bij de persoon die is overleden, weerspiegelen een persoonlijke eigenschap, of staan symbool voor hoe de overledene in het leven stond.



Heeft u een vraag of wilt u vrijblijvend worden geïnformeerd? Neem dan gerust contact met mij op.

Email: jlotz.kunsturnen@gmail.com Mobile: +31 (0)6 1843 6931 www.kunsturnen.com

van Jeanette Lotz
Kunstenaar

Programma Jubileumfeest Couvéeehuis 50 jaar zondag 6 oktober a.s.

Couvéeehuis, Frankenslag 139, Den Haag. Tel. 070-3500694

Zondag 6 oktober is het zover: het grote feest ter gelegenheid van het 50-jarig bestaan van het Couvéehuis. Aan het programma is hard gewerkt door de feestcommissie. De vrijwilligers van het maaltijdproject Diner Couvée maken lekkere hapjes en leerlingen van het ROC helpen met de bediening. De vrijwilligers krijgen een prachtige kalender speciaal gedrukt voor het 50-jarig bestaan. Als u de bon meeneemt voor de gratis haring moet u op tijd komen, want op is op!

13.00 Inloop

13.30 Opening door Marja Verhoeve

Locatiemanager Couvéehuis

13.45 Optreden van Cadanz

Onder leiding van Els Thijssse zingt Cadanz eigen arrangementen van mooie popsongs en eigen werk. Els Thijssse is ook vakkracht en vrijwilliger in het Couvéehuis.

14.15 Toneelvoorstelling van 'de Koffieleuters'

Een van onze vrijwilligers, Ingrid van Tent, zit bij het toneelgezelschap 'de Koffieleuters'. Speciaal voor deze gelegenheid voeren zij een stukje improvisatietoneel op, met de bezoekers van het Couvéehuis als inspiratiebron.

14.45 Line-dance

Onder leiding van Kees Bras wordt er elke vrijdag van 10.00 tot 11.15 uur gedanst in het Couvéehuis. Tijdens dit feest kunt u meedoen, samen met de 12 vaste deelnemers. Kees leert u dan enkele basispassen van line-dance.

15.15 Optreden van Sjaak Bral

De bekende Haagse cabaretier Sjaak Bral is bereid gevonden (kosteloos) een optreden te verzorgen omdat hij het vrijwilligerswerk een warm hart toedraagt. Zijn enige eis was dat de vrijwilligers worden verwend op deze feestelijke dag.

15.45 Optreden van het Statenkoor

Het Statenkoor zingt elke woensdag van 10.30 tot 11.30 uur in het Couvéehuis. Tijdens het feest zullen zij uit hun diverse repertoire zingen, van operette tot Hollandse liedjes.

16.15 Pianorecital door "Piano Maria"

Maria Esteves en haar leerlingen zullen speciaal ingestudeerde nummers ten gehore brengen. Met speciale gast, Ilein Bermudez op cello, zullen er Argentijnse tango's worden gespeeld. Maria is vaste huurder van onze pianokamer en geeft daar pianoles.

16.45 Optreden van Quiet Colours

Quiet Colours is het laatste optreden van het feest, met fijne voetjes-van-de-vloer bossa nova's en gezellige danshits.

17.45 Afsluiting door Jan van der Werf

Directeur Welzijn Scheveningen



TEGOEDBON HARING

Tegen inlevering van deze bon krijgt u een **gratis haring**
(zolang de voorraad strekt)

→ Waar: **Het Couvéehuis, Frankenslag 139**

→ Wanneer: **zondag 6 oktober**

→ Hoe laat: **13.00–18.00 uur**



Celeste
HAUTE PARFUMS

Acqua di Parma	Floris
Annick Goutal	Geo F. Trumper
Caron	Lorenzo Villoresi
Caudalie	Molton Brown
Cire Trudon	Ormonde Jayne
Creed	Parfums Houbigant
Diptique	Penhaligon's
Escentric Molecules	Serge Lutens



Frederikstraat 963
www.celeste-parfums.nl



NassauHuis

070 324 50 50 | info@nassauhuis.com



NASSAUHUIS
MAKELAARDIJ O.G.

Het oude Couvéehuis

Interieur stylist Agnes Verduin (StyleStek) maakte van het voormalige Couvéehuis een sfeervol familiehuis. In 2016 is dit pand grondig gerenoveerd om vervolgens als woonhuis door te kunnen gaan. Elementen zoals het glas in lood en de serre zijn behouden en daarnaast zijn er nieuwe toegevoegd zoals antieke kasteeldeuren uit België en een klimrek in de woonkamer. Herkent u het nog een beetje als het vroegere Couvéehuis?



Het Wijkoverleg Statenkwartier feliciteert het Couvéehuis met haar 50 jarig jubileum

Veel wijkbewoners hebben gebruik gemaakt of maken nog steeds gebruik van de activiteiten die worden georganiseerd in het Couvéehuis. Ook het Wijkoverleg Statenkwartier is regelmatig te gast in het Couvéehuis. Zo vinden de halfjaarlijkse wijkvergaderingen er plaats, is het Buurt Preventie Team er maandelijks en ook de kwartaal bijeenkomsten van Rijk in je Wijk hebben in het Couvéehuis een plek.

Op 6 oktober wordt in het Couvéehuis het 50 jarig jubileum gevierd. Zoals wij gewend van het Couvéehuis wordt het een gezellig feestje met verschillende festiviteiten. U komt toch ook?

Wij zijn er in ieder geval.

Het Wijkoverleg Statenkwartier



“Ik ben in 1 jaar 25kg afgevallen met personal training bij Personal Fit Club” Michelle - Real Estate Developer

“Persoonlijke aandacht, veel focus op een goede houding en het werken aan persoonlijke doelen. Ik ben heel tevreden met de aanpak en ga elke keer weer met plezier trainen” Joost - Ondernemer



“Niet alleen ben ik nu fitter en sterker, maar ik vind sporten ook nog eens heel erg leuk en verslavend!”

Eva - Verpleegkundige & in opleiding bij Defensie

“Dankzij de hulp van mijn personal trainer en de professionele aanpak ben ik, na een langdurige knie blessure, weer in staat mijn oude ronde over strand en boulevard te rennen zonder pijn! Fan-tas-tisch!”

Jeffrey - IT Project Manager



Gratis proefles?

Bel of mail ons voor een gratis proefles in onze exclusieve studio uitkijkend over de Scheveningse haven! Ontdek wat wij samen kunnen bereiken.

Bel 070 – 415 83 92 of mail denhaag@personalfitclub.nl

personalfitclub.nl



Energieadviseurs uit de wijk staan in de startblokken!

Tekst: Tom Egyedi

“Ik wil iets doen aan het verduurzamen van mijn woning”

U overweegt om zonnepanelen aan te schaffen, uw dak te isoleren of ruiten te vervangen door dubbel glas? Of u wilt ‘iets’ met vloerverwarming, vloerisolatie of een warmtepomp? Het is moeilijk door alle bomen het bos nog te zien. En vervolgens te bedenken hoe u veilig door dit bos kunt manoeuvreren.

Laat ons u helpen! ‘Wij’ zijn Buurtenergie Statenkwartier (BES). Een vrijwilligersvereniging van bewoners uit het Statenkwartier. Ervaringsdeskundig en professioneel, maar ook onpartijdig, onafhankelijk en onbezoldigd. We bestaan inmiddels zo’n acht jaar en organiseren jaarlijks minstens 4 bijeenkomsten om wijkbewoners te ondersteunen bij de energietransitie.

Onafhankelijk advies

Op de volgende manier kunnen wij u adviseren:

→ BES-te buurman. Zoals u misschien al weet, kent BES al 6 jaar het verschijnsel ‘BES-te buurman’. Dit zijn buurtbewoners die u in het zoekproces naar duurzame maatregelen voor uw woning ondersteunen. Zij hebben hun eigen woning verduurzaamd en geven al jaren voorlichting, zowel individueel als tijdens wijkbijeenkomsten. Inmiddels hebben ze tientallen bewoners kunnen helpen. Zij komen bij u thuis langs en lopen met u door uw woning. Vervolgens adviseren ze over maatregelen, kosten en opbrengsten.

→ Straatbijeenkomsten. Ondersteund door BES kunt u uw eigen straatbijeenkomst organiseren. Met een groep burens vergelijkt u de energierekeningen en bedenkt wat u individueel of gezamenlijk aan kunt pakken.

→ Wekelijkse spreekuren. Wilt u individueel advies maar (nog) geen buurman/vrouw over de vloer? Kom dan naar het vrijblijvende spreekuur van BES/Statenwarmte. Iedere zaterdagochtend van 09.00–12.00 uur bij Doppio op de Frederik Hendrikslaan 137. Onder het genot van een kop koffie kunt u rustig alle vragen stellen die u wilt.

Wat kosten maatregelen en hoeveel bespaart het?

We beperken ons hier tot de zogenaamde ‘no-regret-maatregelen’; de maatregelen waarvan wij overtuigd zijn dat ze verstandig zijn om te nemen. Verstandig omdat ze u geld gaan besparen, uw woning beter voorbereid wordt op toekomstige ontwikkelingen of het comfort verhogen.

Enkele van onze energieadviseurs. V.l.n.r.:
Henk Wardenaar, Barend van Engelenburg,
Tom Egyedi, Willem Boogers, Peter van der Plas



Maatregel	Indicatie kosten (inclusief BTW)	Indicatie terug-verdien-tijd	Aandachtspunten	No regret vanwege:
Dakisolatie / m ²	€40	3-5 jaar	Alleen de kosten voor isolatie en arbeid, niet voor vervangen dakbedekking etc.	Bespaart geld
Vloerverwarming / m ²	€60 – €145	–	Afhankelijk van het type systeem.	Toekomstbestendig maken woning + comfort
Isolatieglas HR++ / m ²	€310	15-20 jaar	In bestaande houten kozijnen.	Comfort
Vloerisolatie	€40	8-12 jaar		Comfort
Zonnepanelen (310 Wp), per paneel, inclusief omvormer, installatie etc.	€300	7 jaar		Bespaart geld
Zet uw CV-ketel op 60° deze winter	€0	–	Zo kunt u testen of u het comfortabel warm houdt als u over wilt stappen op lagere temperaturen	Als blijkt dat uw woning niet comfortabel warm blijft, kunt u de ketel op ieder moment weer hoger zetten
Inductiekoken	€2.000	–	Sterk afhankelijk van individuele wensen/omstandigheden	Toekomstbestendig maken woning

Welke aannemers of installateurs moet ik inschakelen?

Wij proberen om zo onafhankelijk mogelijk te adviseren en raden aan om per definitie meerdere offertes aan te vragen. Uiteraard hebben wij zelf ervaring met bedrijven en zullen die ervaringen met u delen op uw verzoek, maar ga vooral ook zelf op zoek naar andere partijen. Als u er bij het vergelijken van offertes niet uitkomt, willen wij u uiteraard graag helpen. De bovengenoemde indicatieve prijzen kunnen u helpen bij het keuzeproces.

Wordt energieadviseur voor uw medewijkbewoners. Professionele opleiding tot energieadviseur

Wij zoeken nog meer wijkbewoners die energieadviseur willen worden.

Er zijn nog meer energieadviseurs nodig. Tom Egyedi ontwikkelde hiervoor, samen met andere professionals uit de praktijk, een professionele opleiding. Inmiddels heeft ook de gemeente hier al een aantal keren gebruik van gemaakt; er zijn bij de komende energietransitie immers veel adviseurs nodig. De opleiding is uniek in Nederland te noemen.

Vindt u het leuk om andere wijkbewoners voor te lichten over het verduurzamen van hun huis? Wordt dan ook BES-te buurman/buurvrouw. Neem contact met ons op. Bij voldoende aanmeldingen organiseren we weer een cursus in de wijk. Aan de cursus zijn geen kosten verbonden.

Energieadviseurs uit de wijk komen gratis langs voor een energiescan. Maak een afspraak!

Laat een BES energieadviseur langskomen. Kom in actie!

Om voorbereid te zijn op de energietransitie is het goed om te weten wat de mogelijkheden zijn in uw huis.

Laat daarom een van onze energieadviseurs uit de wijk langs komen. Zij maken een energiescan en bespreken de uitkomst.

Dit doen zij kosteloos en het is vrijblijvend.

Onze BES-te buurmannen en buurvrouwen staan voor u klaar! Maak een afspraak via de mail.

Contact met BES: info@buurtenergiestatenkwartier.nl

Stand van zaken onderzoek Statenwarmte

Het rapport van de eerste fase van het actie-onderzoek staat op de website statenwarmte.nl. Wij zijn druk bezig om het proces te ontwerpen voor de komende anderhalf jaar. Onderdelen zullen zijn:

- Nader onderzoek naar de business case voor de alternatieven uit het rapport
- Uitgebreidere bewonersparticipatie
- Leidend tot beter inzicht in de voorkeuren van de wijk

De volgende gelegenheid om met elkaar hierover van gedachten te wisselen, is op **zondagmiddag 17 november** om 14.00 uur in het Couvéehuis op de Frankenslag 139.

Stichting Het Groene Platform failliet

De onafhankelijke organisatie Stichting Het Groene Platform heeft het niet gered. Zij hebben de afgelopen twee jaar huis-aan-huis in het Statenkwartier aangeboden om bewoners te ondersteunen in het nemen van maatregelen om hun woning te verduurzamen. Het verdienmodel van deze stichting bleek te kwetsbaar voor schommelingen in het personeelsbestand.

NAJAARSSALON

Verkoop unieke sieraden (parels, mineralen, zilver)

11 en 12 oktober tussen 12.00–17.00 uur van Boetzelaerlaan 88
WORKSHOPS SIERADEN ONTWERPEN: € 10,- per keer.

Info: sandra-simonis@hotmail.com 06-52287329

Tacoyo-training in de Duinoordschool

Woensdagavond. Al 25 jaar het best bewaarde geheim op gebied van inspannen en ontspannen. De training voor een fit, helder en ontspannen welbevinden.

06-40867849, tacoyorob@gmail.com www.robmolenaar.com

Chinese les voor kinderen

Van 8 tot 12 jaar. Start 26 september, 34 lessen voor €150,00.
Donderdag 15.30–16.30 uur, Couvéehuis, Frankenslag 139
Docent Yun Xie

Aanmelden: balie.hch@welzijnscheveningen.nl

SCHILDERLESSEN

Atelier Ineke Toetenel, Antonie Heinsiusstraat 37
Maandag dinsdag woensdag 11.00–13.30 of 19.30–22.00 uur.

Informatie 070-3523945 of inekeschilderlessen@versatel.nl

POPPENTHEATER

Kooman's Poppentheater speelt sinds 1969 elke woensdag en zaterdag om 14.30 uur kindervoorstellingen (5+) in het Statenkwartier. Bezoek een voorstelling met uw kind, kleinkind of verjaardagspartijtje.

Frankenstraat 66, www.koomanspoppentheater.nl, 070-3559305

Rob de Winter – Computer audio video

Voor al uw oplossingen op computer en televisie gebied.
Bekijk de website voor meer informatie.

www.rob-de-winter.nl of bel met Rob de Winter: 06-47873066

Verschenen als paperback en e-book:
bij (online) boekhandel en Bol:

MICHIEL HANON

De Milde Monarch (columns, korte verhalen)

Niets Kan Blijven (gedichten)

CONVERSATIELESSEN SPAANS

Wekelijkse conversatielessen in de Vogelwijk, individueel of in een groep. Ik ben Spaanse en ruim 25 jaar woonachtig in Nederland. Heeft u interesse?

Mail: elisabetmorato@gmail.com of bel: 06-55336075

Hier had uw Statenkoeriertje kunnen staan!

“Statenkoeriertje”: maximaal 30 woorden zwart-wit tekst.
Geen logo's. €30,00

Mirjam Kroemer: kroemer@kpnmail.nl

Men schrijft ons



Redactie-antwoorden aan de briefschrijvers: Jan Bron Dik

Beste redactie,

Wat een prachtig blad is de Statenkoerier geworden, compliment! Wij lezen het met plezier, leggen het weg en herlezen het opnieuw. Maar één ding moet ons toch van het hart, er staan wel heel veel advertenties in. Dat zou wat ons betreft wel minder mogen. Succes met uw werk en hopelijk nog veel mooie nummers.

Met vriendelijke groet, Roos en René van Bokhoven

Beste Roos en René,

Goed te horen dat de Statenkoerier zo gewaardeerd wordt, daar doen we het voor. Maar om ons wijkblad te kunnen realiseren, hebben wij die advertenties nodig. Zonder dat lukt het niet, de Statenkoerier is hiervan geheel afhankelijk. Hoe meer advertenties, hoe meer mooie en lezenswaardige artikelen en bijdragen. Graag zouden wij in dat opzicht ons (meer) gesteund willen weten door de ondernemers in onze eigen wijk. Zij kunnen op die manier alle inwoners laten zien dat zij ons veel gelezen wijkblad ook belangrijk vinden.

De redactie

Beste bestuur en redactie,

Vanochtend de nieuwe Statenkoerier in de bus gevonden, waarvoor dank. Het is altijd een feest om die te lezen. Kwam net van mijn kapper aan de Willem de Zwijgerlaan, Loek Smits, die de Statenkoerier ook graag leest. Hij sloeg nog even aan op het maartnummer, daarin stond, met foto op de omslag, een artikel over het Haagsch Snoephuis, het kleinste winkeltje van de Fred. "Kleinste winkeltje?", zei hij, "dat heb ik!"

Slechts veertien vierkante meter telt zijn zaak aan de Willem de Zwijgerlaan 75. Ook bijzonder dus, net als kapper Loek Smits zelf. Hij is al ruim vijftig jaar kapper. Hij is 76, werkt nog vier dagen per week (woe.-zat.) en denkt nog lang niet aan stoppen. Misschien een leuk idee voor een artikel in een volgend nummer?

Met vriendelijke groeten, Hens Meengs

Geachte heer Meengs,

Dank voor de tip, we stellen alle suggesties zeer op prijs. Op de Fred is 't Haagsch Snoephuis het kleinste winkeltje. Maar kapper Smits op de Willem de Zwijgerlaan is waarschijnlijk inderdaad het kleinste winkeltje in onze wijk. Een interview met hem vindt hij niet nodig, deze aandacht acht hij voldoende.

De redactie



Tekening en foto: Abe van der Werff

Nieuwe leden Haagse tuin- en planten club

Tekst en fotografie: Jorien Jansen

In het septembernummer van vorig jaar deed de Haagse tuin- en plantenclub in de Statenkoerier met succes een oproep voor nieuwe leden. Van de acht lezers die belangstelling toonden, zijn er inmiddels vijf lid geworden.

Ik tref drie nieuwe leden, samen met Maria van der Vijver en Marian Ruhé (degenen die de oproep deden) in de kas van Marian. Beiden zijn verguld met de nieuwelingen. Maria: "We vinden het echt een aanwinst. Ze vallen in goede aarde." Je wordt niet zo maar lid van de club begrijp ik. "De start van de kennismaking begon met een tegenbezoek", vertelt nieuwkomer Madeleine Valstar. "Op die manier werd er ook kennis gemaakt met mijn tuin. Als dat klikt, word je uitgenodigd op een bijeenkomst van de club." Alle drie nieuwe leden voelden zich direct welkom, ook al stapten ze in een groep van mensen die elkaar al lang kennen. "Het enthousiasme sloeg snel over," zegt Janneke Slagman. "Heel aanstekelijk, het zet je in beweging om zelf meer in je tuin te gaan doen." Madeleine vult aan: "Ik ben weer eens dingen gaan opzoeken en aan de slag gegaan met stekjes. Dan informeer je bij elkaar of iets al groeit en bloeit." "Het is leuk om bij een club te horen", vertelt Hilda Topper. "Ik ben minder gaan werken en heb zo meer tijd voor andere activiteiten. Tuinieren is mijn passie. Op verjaardagen heb ik weer eens wat anders om over te vertellen."

Janneke en Madeleine zijn bevriende burens. Hun tuinen grenzen aan elkaar. "Wij hadden er wel eens over gehoord en toen lazen we die oproep. Dat hadden we net even nodig om de stap te zetten. Het is leuk en leerzaam." De Haagse tuin- en plantenclub heeft in een aantal wijken een eigen groep, met bijzondere activiteiten. Het onderlinge tuinbezoek in het Statenkwartier is uniek binnen de Haagse tuin- en plantenclub. De 'Statenclub' telt nu 18 leden en er is ruimte voor meer nieuwe leden. Maria zet dat kracht bij door te verwijzen naar het 'verstenen' van tuinen: "Binnen onze club is zoveel kennis over het maken van een onderhoudsvriendelijke tuin. Ik zou willen dat daar meer gebruik van wordt gemaakt."

"Leuk om bij een club te horen!"

Dus inwoners van het Statenkwartier: meer weten over de Haagse tuin- en plantenclub? Kijk op www.haagsetuinclub.nl of vraag nadere info via info@haagsetuinclub.nl



V.l.n.r.: Marian Ruhé, Hilda Topper, Maria van der Vijver, Madeleine Valstar, Janneke Slagman.



Saijai Wellness

Authentic Thai Massage & Wellness

WELCOME
7 DAYS A WEEK!

Statenkwartier Den Haag
Willem de Zwijgerlaan 76 B
t 070-2129000

www.saijai-wellness.nl

MajoLien-Stuc

Stukadoors- en Restauratiebedrijf

- Voor al uw stucwerk
- Reconstructie van ornamenten
- Restauratiewerk

S.C.S. Sadhoe

M 06 200 101 54 | Majolienstuc@casema.nl

www.majolienstuc.nl

Voor stukadoorswerk in woningen ouder dan 2 jaar slechts 6% B.T.W.
Lid van NOA

P R A K T I J K DE WESTDUIN

• acupunctuur • bioresonantie • dry needling •
EMDR • fysiotherapie • orthomoleculaire
therapie • (psycho)therapie • TotalBodyReflex •

- > burn-out?
- > fibromyalgie?
- > onder- of overgewicht?
- > misbruik (geestelijk, fysiek)?
- > onverwerkte ervaringen (trauma)?
- > spierspanning?
- > pijnklachten?

Praktijk De WestDuin biedt tevens een combinatiepakket aan voor een integrale benadering van uw klacht. De inhoud van het pakket wordt gevormd door een gezamenlijke analyse van de drie WestDuin-therapeuten.

Westduinweg 76 - 2583 EK Den Haag
e: info@DeWestDuin.nl • www.DeWestDuin.nl
t: (070) 33 88 722

Need help for psychological or physical problems:
we speak English, wir sprechen Deutsch



STUDIO EYAL & MYRTHE GRAFISCH ONTWERPERS

Tijdloze ontwerpen vanuit een creatief dialoog
www.eymy.nl

De luxe van kwaliteit
krijgt u bij ons gratis

ENGERING
S I N D S 1 9 0 6



www.engerling.nl

Michiel Hanon, een bijzondere Statenkwartierder

Tekst en fotografie: Abe van der Werff

Michiel Hanon (1949) is een pseudoniem, er zijn meer kunstenaars die graag onder een schuilnaam publiceren. Michiel is zijn tweede voornaam, de achternaam Hanon gebruikt hij al vanaf zijn 17^e toen hij stukjes voor de schoolkrant schreef. Maar nu kan hij niet meer verklaren waar die naam Hanon eigenlijk vandaan komt. Het klinkt wel mooi, dat moet genoeg zijn. Nee, niet die Franse componist die in de 19^e eeuw bekend werd om zijn strenge piano oefeningen.

In zijn woonkamer staan door hem gemaakte kunstwerken, op tafel liggen zijn recent uitgebrachte boeken. Literatuur, poëzie en fotografie als uiting van beeldende kunst. Daar gaan we over praten. Hoe word je op latere leeftijd kunstenaar? Hanon zette daar al enkele gedachten over op papier, speciaal voor de verslaggever. Ik maak er hieronder dankbaar gebruik van.

Veel studeren, en dan?

Het studieuze leven van Michiel Hanon begon in Leiden. Eerst lid worden van een studentenvereniging. Nog steeds spreekt hij af en toe zijn vroegere studievrienden. Hij werd ook lid van TNO, een dispuut met een titel ontleend aan Jan Wolkers' Terug Naar Oegstgeest. Psychologie was zijn studie. Hij studeerde af in de klinische psychologie, werkte twee jaar als psycholoog in een verpleeghuis, daarna – als kindersycholoog – zes jaar in een kinderkliniek. Een tweede studie in de rechten volgde. Vervolgens benoemd tot juridisch beleidsmedewerker bij het ministerie van Binnenlandse Zaken, later bij het ministerie van Justitie. Hij veranderde van volle baan naar deeltijdbaan en werd tevens advocaat in strafrecht. Een lange en interessante weg die echter niet meteen een verbinding naar de kunsten legt.



Het korte verhaal

Als psycholoog en als jurist moest Hanon zijn leven lang veel schrijven. Dat beïnvloedt je denken natuurlijk. Hoe slaag je erin om in korte trekken toch een heel verhaal te vertellen? Zijn liefde voor het Korte Verhaal bloeide op. Na zijn pensionering kon hij zich helemaal aan het schrijverschap wijden. En dat deed hij. In zijn woorden: “Het lijkt me een moeilijk bestaan om te moeten leven van creatieve ingevingen en opdrachten. Ben je echt vrij om te maken wat je wilt, of laat je je leiden door de smaak van opdrachtgevers en kopers? Dans je naar hun pijpen? Ik kijk er nu wel erg afstandelijk naar, en waarschijnlijk ontbrak het me ook aan noodzakelijke gedrevenheid. Als ik in mijn huidige situatie met een kunstwerk bezig ben, ben ik helemaal vrij en onafhankelijk om het naar eigen idee in te vullen, en heb ik concurrentie noch deadlines. Dat is echte vrijheid.” Prachtig vindt hij de korte verhalen van A.L. Snijders, hij voelt zich er zeer door gestimuleerd. Anders dan Snijders die een echte veel-schrijver is, doet Hanon heel lang over een stukje. Hij moet het wel dertig keer herlezen en verandert dan steeds weer wat. Maar hij voelt zich daarbij gelukkig, hij kan de tijd er voor nemen.

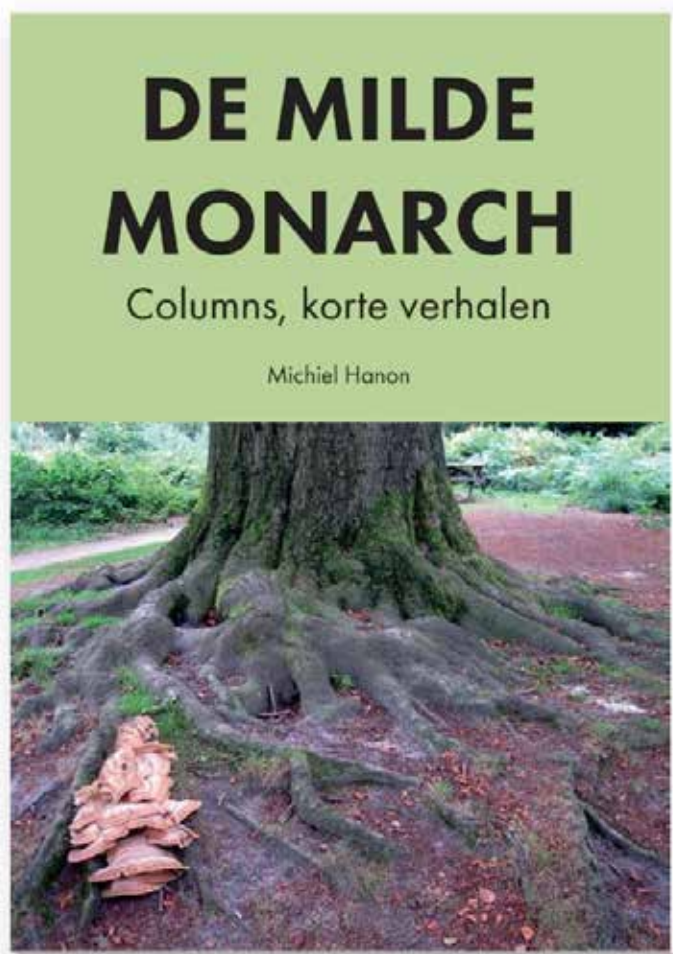
Creatief proces

Hoe gaat dat dan: schrijven, herlezen, veranderen en er nog eens goed over denken? Dat is een creatief en inspannend proces met soms prettige verrassingen maar ook vol valkuilen, om het even of het nu gaat over schrijven of schilderen. Bij Hanon dus bovendien een langdurig creatief proces. “Ik zet iets in concept op, leg het weg, kijk er weer naar, probeer te verbeteren of uit te breiden, ik zet de puntjes op de i. Ik richt de aandacht tussentijds meerdere malen op andere dingen, en kijk daarna met frisse blik naar m’n werk. Ik verander en perfectioneer tot er niets meer wijzigt.” Hier spreekt de laat opbloeiende kunstenaar over zijn werk. Wat dreef hem toch in de kunst? “Vroeger was het wel verliefdheid, weet ik me te herinneren, tegenwoordig is het veel breder: nostalgie en weemoed, de tijdelijkheid der dingen, het leven zoals het is. Waarom is het gelukkig dat het plezier in kunst maken is teruggekomen? Het zien of horen van iets kunstzinnigs kan ontroeren; als ik zelf ook met kunst bezig ben, sta ik hier dichterbij. En een kunstbeoefenaar kan naar ik meen nooit een saai of slecht mens zijn. Dat is toch ook een prettig idee.”

Hanon heeft zijn eigen kijk op het creëren, het maken van kunst. Wat is daar nu zo bijzonder aan? “Misschien zou je het zo kunnen zien: in kunstbeoefening ga je abstraheren van, ga je spelen met de werkelijkheid. Een soort humor ergens in zien, maar dan zonder komisch effect. Het is kijken achter wat je ziet. Ik denk wel eens dat het belangrijkste van creatief zijn, is dat het een teken van originaliteit, van identiteit is. Je

hebt een drang om je van anderen te onderscheiden. Dat kun je bijvoorbeeld ook wel in humor doen, maar dat vervliegt. Dat wat iemand echt bijzonder maakt, komt in het werk tot uiting. Zonder kunst voel je je een inwisselbaar mens. Je bent een mainstream.”

Hij was de laatste jaren in wisselende activiteit bezig met wat hij noemt “schrijfwerk in bladen en bloemlezingen, in wedstrijden en op een website, met foto’s op sociale media, een door mijzelf gecreëerde, creatieve nalatenschap. Je legt iets te vondeling en denkt: je hoeft het werk niet te lezen of te bekijken, maar als je zin hebt, ga je gang. Als ik er meer van zou verwachten, zou ik de vrijheid van het maken alleen maar frustreren. Recent kwam ik op het idee een boek in eigen beheer uit te brengen. Een boek als bundeling van door mij gemaakt werk, althans een greep daaruit. Een creatief testament voor familie en vrienden.” Als paperback en als e-book verschenen dit voorjaar ‘De Wilde Monarch’ met columns en korte verhalen en de gedichtenbundel ‘Niets kan blijven’. Te bestellen bij de boekhandel.



de kinderpagina



marie-louise

Hai! Daar zijn we weer! Dit keer gaan we het over de Kinderboekenweek hebben. Dat is natuurlijk een heel, heel leuke week voor Kinderboekenschrijvers. En dat zijn wij alle twee! Dus lees met ons mee en leer heel veel leuks over de leukste week van het jaar!



mark

De Kinderboekenweek

gaat dit jaar over voertuigen. Denk aan auto's, vliegtuigen, boten (hoewel dat natuurlijk vaartuigen zijn, maar ze vervoeren je wel!) en, onze absolute, favoriet: **de fiets!** We zijn zelfs zo dol op de fiets dat we er een boek over hebben geschreven: *Giraf leert fietsen*. Een vrolijk boek over Giraf, die nog niet kan fietsen en die het gaat leren van Zebra. Dit jaar spelen we de vertelvoorstelling 'Reis mee met Giraf!' voor scholen en bibliotheken door het hele land. Er worden liedjes gezongen en iedereen mag helpen om Giraf te leren fietsen. Hier zie je wat fotootjes van een andere voorstelling.



Boekenweek-weetjes

- *De Kinderboekenweek bestaat sinds 1954. Dat is eigenlijk al heel lang!
- *De Kinderboekenweek duurt 10 dagen! Huh? Een week heeft er toch maar 7?
- *De Kinderboekenweek wordt altijd eind september begin oktober gehouden. Dit keer is het van 2 tot en met 13 oktober.
- *De Kinderboekenweek heeft een thema, soms gaat het over de liefde of over schatten vinden. Dit jaar gaat het over voertuigen.
- *In de Kinderboekenweek wordt een gratis boekje weggegeven als je een kinderboek koopt. Leuk!

girafenvriendjes.nl

Meer weten over de schilderijen en (kinder-)boeken van Marie-Louise & Mark Sekrève? bulkjes.nl &



*Er wordt tijdens de Kinderboekenweek een prijs uitgereikt voor het mooist geschreven boek (De gouden Griffel).

*En er wordt ook een prijs uitgereikt voor het mooist geïllustreerde boek (De gouden Penseel).

*Er is een echt Kinderboekenbal, waar alle kinderboekenschrijvers en veel kinderen heen mogen gaan, om de Kinderboekenweek te openen.

*Er is één jaar geweest dat de hele Kinderboekenweek over lekker smikelen ging! In die tijd werd er heel veel gesnoept door alle kinderen,

die op school of de bibliotheek, boeken lazen (want daar werd gewoon snoep uitgedeeld!)



7 redenen waarom (voor)lezen belangrijk is

- 1 Als je elke dag een kwartier leest ken je aan het eind van het jaar zo'n 1000 nieuwe woorden.
- 2 Je kunt beter fantaseren als je leest. En wie goed kan fantaseren kan nieuwe dingen uitvinden.
- 3 Als je vaker leest of voorgelezen wordt ga je vanzelf steeds meer lezen, omdat je het steeds leuker gaat vinden!
- 4 Wie veel leest of voorgelezen wordt is veel meer ontspannen... Je hoort het grote mensen weleens zeggen: "Ik ben gestrest!" Grappig genoeg kan het lezen van een boek al een heleboel schelen, dus pak dat boek en lees je kalm :)
- 5 Je wordt er vanzelf liever van. Als je boeken leest krijg je begrip voor anderen. Je denkt na, vindt dingen zielig of fijn voor de hoofdpersoon van het verhaal. Dit maakt dat je liever wordt voor iedereen om je heen.
- 6 Van lezen kun je heerlijk slapen! Een boek lezen of een mooi verhaal voorgelezen krijgen maakt dat je heerlijk kunt slapen. In bed met een boek is dus een fijn eind van een leuke dag.
- 7 (Voor)lezen maakt slim! Wie meer leest weet meer en dat helpt op school en later als je groot bent.

Zebra wil Giraf leren fietsen. 'Gewoon trappen!' roept ze hem achterna. Maar Giraf valt. Hij is boos en loopt met grote stappen weg. 'Fietsen moet je leren,' zegt Olifant. 'Fietsen is stom!' vindt Giraf. Dan geeft Krook hem een heel speciaal cadeau.

Geniet van je geweldige (voorlees)boek!
En tot de volgende keer!

Wysbeer

HET BOEK VAN DE VOORSTELLING



een vrolijk boek over fietsen en zijwieltjes

Garagehouder sinds 1962

Tekst en fotografie: **Jorien Jansen**

Het is begin april. Tijd voor de jaarlijkse beurt en APK-keuring van mijn auto. Als ik die weer ophaal, denk ik: toch eens vragen wanneer Jos stopt met werken. Hij zal toch onderhand wel 65 zijn. Jos moet lachen als ik het hem vraag: “Ik ben 73! En ik wil nog wel even door!” Tijd voor een portret van een man die van zijn hobby zijn beroep maakte.

Als je garagebedrijf J. van der Wal binnenkomt hangt er links een gedemonteerde en ontmantelde benzinepomp aan de muur, een object van zo'n 12 cm dik. En rechts een overzicht met drie belangrijke jaartallen: Sinds 1937 gevestigd in de Ruychaverstraat; Sinds 1947 BOVAG-lid; Sinds 1962 Jos in de zaak. Een bedrijf dus met een lange en rijke historie. Op mijn vraag of hij wil meewerken aan een artikel voor de Statenkoerier lacht Jos: “Op één voorwaarde: dat het niet leidt tot nieuwe klanten.” Dat meent hij overigens wel, aan nieuwe klanten begint hij niet meer.

We spreken af op een doordeweekse avond bij hem thuis, overdag werkt hij immers en heeft hij geen tijd. Zijn vrouw Wil schenkt koffie en thee in en komt erbij zitten. Het wordt al snel duidelijk: het bedrijf doen ze samen, ook nu nog.

Vader Jan van der Wal had eerst een taxibedrijf, met chauffeurs. Die auto's moesten onderhouden worden, zo is de garage er eigenlijk gekomen. Jos is opgegroeid met de zaak, hij woonde er als kind boven. Na zijn schooltijd ging hij er meteen werken en na het overlijden van zijn vader nam hij de zaak over. Jos had al vroeg interesse in auto's. Vaak ging hij kijken wat zijn vader



“Fiat Topolino uit 1950 is favoriet”

aan het doen was, en verder speelde hij altijd met autootjes. In de woonkamer staat een grote vitrine met speelgoedauto's en modelauto's. Verder was Jos heel sportief en schaatste vroeger veel. "Als er natuurijs lag, stond ik er op." In de garage liggen nog zijn rolschaatsen die hij kreeg toen hij tien jaar werd. Trouwens, in de garage ligt nog veel meer. Jos blijkt een echte verzamelaar. Zo vertelt Wil over toegangskaartjes die hij bewaard heeft van Houtrust of van de natuurijsbanen waar ze vaak kwamen. "Alles wat je weggooit ben je kwijt en krijg je nooit meer terug", zegt Jos stellig. "In de garage ligt het niet in de weg. Ik ben daar meer dan dat ik thuis ben."

Een doordeweekse werkdag

Hoe ziet een doordeweekse werkdag in die garage eruit, van deze gebruikte, goedlachse man met blauwe pretogen? "Nou, gewoon", zegt Jos, "ik sta op, ontbijt en zorg dat ik op tijd op de zaak ben. De garage gaat om half negen open en om half zes sluit ik af. Om tien uur drink ik altijd koffie en om een uur 's middags neem ik altijd een half uurtje voor de lunch." Hij legt de nadruk op 'altijd'. Jos houdt van regelmaat. Wil staat nog steeds voor hem op om het ontbijt te maken. Ze smeert al die jaren 's ochtends zijn lunchboterhammen en zet een halve liter melk voor hem klaar. "Vroeger deed ik ook administratie, maar tegenwoordig wordt er gelukkig vaak meteen gepind." In de garage komt ze eigenlijk nooit: "Als je man bij een verzekeringsmaatschappij werkt, kom je er ook niet."

Zoals Jos over zijn werk in de garage vertelt, lijkt het allemaal logisch en eenvoudig. Maar om gecertificeerd te blijven moet hij examens doen. Wordt dat naarmate je ouder wordt ook zwaarder? "Dat klopt", bevestigt Jos. "Een half jaar van tevoren krijg ik al de kriebels." Wil vult aan: "Jos heeft wat examenfaalangst, terwijl dat niet nodig is want hij haalt alleen maar hoge cijfers: achten en negens." "Opfriscursussen doe ik niet meer", gaat Jos verder. "Want ik fris elke dag op, maar de verplichte materie zoals de APK-keuring doe ik natuurlijk wel. Die moet ik doen. Hoewel ik heb gezegd dat het nu de laatste keer is. Maar goed, dat heb ik al twee keer gezegd" lacht hij. "Eigenlijk is het een soort roeping, een verplichting die ik mezelf opleg." Hoe komt het dat hij het zolang volhoudt? Veel mensen hebben juist moeite met langer doorwerken. "Daarvoor heb ik geen verklaring", antwoordt Jos. "Je gaat 's ochtends naar je werk, en 's avonds weer terug. En als je er geen moeite mee hebt, en je werk is leuk, je klanten zijn leuk, dan doe je dat gewoon. Dan denk je er niet eens over na. Zo simpel is het. Toen ik begon was ik zestien. De eerste vijfentwintig jaar dat ik werkte, had ik veertien dagen vakantie. Ik heb er een goed leven mee gehad." "Het is fijn dat jij altijd eigen baas bent geweest", vult Wil aan. Dat beaamt Jos. Ooit had hij wel eens personeel maar vond ZZP-er het beste bij hem passen.



Samen hebben ze twee kinderen, die geen interesse in de garage hadden en hebben. Jos: "dat betekent dus als ik stop, het dan ook echt ophoudt." Wanneer stoppen? Jos: "Dat is tot dusver niet aan de orde." "Nou", zegt Wil, "jij rekt het steeds op." Zij denkt dat Jos 60 jaar werken wil volmaken. Jos: "Ja, ik rek het inderdaad steeds op, maar ik weet niet of dat gaat lukken want ik begin last te krijgen van armen en knieën". Maar Wil wil niet dat Jos stopt, omdat hij in de garage zijn sociale leven heeft. "Wel dat hij de zaak op een lager pitje zet, zodat we wat vaker spontaan een keer weg kunnen."

En dan ook nog een oude brommer

Auto's waren en zijn altijd Jos zijn passie. "Ik heb nooit de gedachte gehad om iets anders te gaan doen." Jos is niet de man van de Bugatti's en de Ferrari's, maar blijkt wel nog de auto van zijn vader te hebben. Een Mercedes 230-S (een zgn. Heckflosse) uit 1967, waarmee vroeger naar Italië gereisd werd. Jos: "Nu maken we er nog puzzelritjes mee." Ook heeft hij nog een Fiat Topolino uit 1950, de voorloper van de Fiat 500. "Dat is mijn favoriet", glundert Wil, "echt een snoepje. We hebben er pas nog mee gereden in de Westland rally." Vol trots laat Jos een foto van beide auto's op zijn iPad zien. "Allebei in prima staat omdat ze nauwelijks gebruikt worden en in de garage onder een dekkleed staan", zegt hij. Vervolgens laat hij een foto zien van zijn nieuwste aanwinst, geen auto maar een bromfiets. Een oude Puch. Jos: "Vroeger waren er in Den Haag twee bromfietsclans: de Plu's en de Kikkers. De eersten reden vooral op Puchs, de anderen op een Kreidler Florett. Die twee groepen troffen mekaar nogal eens", lacht hij. Om daarna de Puch te beschrijven: het uitlaat potje past alleen op een Puch met handgeschakelde blokken. Het platte ronde achterlicht noemden ze een 'bloedblaar'. Jos benadrukt: "alles wat ik heb, is in rijdbare toestand."

"Geen nieuwe klanten alsjeblieft"

Vrijdagmiddagborrel

Als ik later op een vrijdagmiddag langsga om wat foto's te nemen, blijkt Jos in de garage de wekelijkse *vrijmibo* (vrijdagmiddagborrel) te hebben met enkele van zijn beste vrienden: Bob komt al meer dan vijftig jaar bij hem over de vloer, Peter waarmee hij al zeventig jaar is bevriend en Jacques die sinds een paar jaar van zijn pensioen geniet. Met de laatste twee staat Jos iedere dinsdag op de golfbaan.

Ik word uitgenodigd om een pastis mee te drinken, want dat wordt er geschonken. Allen zijn francofiel. Om de beurt verzorgen ze de 'vette hap', die opgewarmd wordt in de magnetron. Even later loopt de buurman binnen met zijn hondje dat steevast naar Jos rent voor een aai. Wil zei het al: het sociale leven van Jos speelt zich af in de garage. Ik denk dat het nog wel even duurt voordat hij zijn bedrijf gedag zegt.



Een thuis vind je samen met **Estata**.

Met onze persoonlijke aandacht, ons unieke netwerk en brede aanbod zorgen wij ervoor dat jij krijgt waar je echt blij van wordt!

www.estate.nl

☎ 070 350 70 50 ✉ info@estate.nl

ESTATA
MAKELAARS O.G.

Robbert d'Hondt
NVM register
makelaar taxateur
& bouwkundig
ingenieur

Manon Vroege
Kandidaat register
makelaar taxateur
huur

AANKOOP

VERKOOP

AANHUUR

VERHUUR

BEHEER

TAXATIES

NVM **MVA** **CERTIFIED**
EXPAT BROKER



Schildersbedrijf F.W. Heijstek & Zn.

Kranenburgweg 17b
2581 XX Den Haag

Tel. 070 - 354 90 08
Mobiel: 06 - 51701393
fheijstek@telfort.nl

Hypnotherapie effectief bij:

- ✚ Spanning, stress, burn out
- ✚ Slaapproblemen, depressie
- ✚ Prikkelbaar darmsyndroom
- ✚ Hoofdpijn, migraine en tinnitus
- ✚ Onzekerheid, laag zelfbeeld
- ✚ Traumaverwerking
- ✚ Angsten, fobieën
- ✚ Pijnklachten

Lid NBVH Vergoeding
vanuit aanvullende
verzekering mogelijk.

KERNcirkel
sneller tot de kern

www.kerncirkel.nl
van Aerssenstraat 1
2582 JD Den Haag

Meer info of **gratis** kennismaken? Robert
Bronnewasser **06-53531054**, info@kerncirkel.nl
I speak English, Ich spreche Deutsch

SANDRATHIE.NL

06-51495102

portraits on commission/portretten in opdracht

Met passende zorg, langer zelfstandig en thuis bij Oldael



Thuiszorg die bij ú past



De 4 zekerheden van Evita Zorg

- 1 altijd en direct inzetbaar
- 2 alle zorg en ondersteuning thuis
- 3 vaste zorgverlener die bij ú past
- 4 volgens afspraak op afgesproken tijd

Evita abonnement afsluiten?

Laat ons u informeren!

Ook voor de dagbesteding
bent u van harte welkom
in Evita Lokaal!

Van Alkemadeaan 309A
2597 AJ Den Haag
t 070-3141600

info@evitazorg.nl
www.evitazorg.nl

evita

Zorggroep Oldael beheert twee woonzorgcentra
in goede wijken in Den Haag, met ruime apparte-
menten, een eigen keuken en begeleiding, zorg
en verpleging op maat. U bent van harte welkom
voor een rondleiding in **Aelbrecht van Beijeren**
(Benoordenhout) en **Oldeslo** (Duttendel).

Bel voor een afspraak of meer informatie met
onze cliëntadviseur op **070-530 05 08**

www.oldael.nl

STICHTING ZORGGROEP
OLDAEL

Tauro brengt kantorengebouw weer helemaal **bij de tijd**

Tekst en fotografie: **Sigrid van Iersel**

Ooit de gesloten vesting van de Binnenlandse Veiligheidsdienst (BVD), nu een stijlvol en energiebewust verzamelgebouw voor kantoorgebruikers. Het hoge gebouw van Tauro aan de Kennedylaan 19 heeft voor de derde keer in zijn bestaan een metamorfose ondergaan.

Het bedrijfsverzamelgebouw van Tauro aan de Kennedylaan 19 is gebouwd in de jaren vijftig, net als het naastgelegen gebouw op nummer 15. Van 1962 tot 1993 was dit het hoofdkantoor van de BVD, tegenwoordig Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst (AIVD).

Maar verwacht geen gleufhoeden, wapperende regenjassen, af luisterapparatuur of andere verwijzingen naar het markante verleden van het gebouw. Ook 'het Spionnetje', het personeelsblad van de BVD, is nergens meer te vinden.

"Het was een kaal gebouw dat vooral een kantoorfunctie had", denkt Claes Korswagen, die samen met zijn broer Bas zowel vastgoedeigenaar als verhuurder van de Tauro-kantoren is. "We hadden bijvoorbeeld geen kluis, zoals je die in voormalige bankgebouwen nog wel ziet. Dus helaas, die knipoog is er niet meer."

Het gebouw van Tauro heeft een stijlvolle entree gekregen met receptie(diensten) een koffie- en lunchruimte, klein schalige catering en een ondernemerslounge. Daarnaast liggen diverse vergaderruimten met eigentijdse voorzieningen, zowel voor de eigen huurders als voor externe partijen. Op de etages zijn kantoren, in diverse soorten en maten. Alles ademt



een hippe en tegelijkertijd zakelijke huiskamersfeer. “Het is een kantorenhotel met een lobby, waarin ook gewerkt kan worden”, zo omschrijft Korswagen het Tauro-concept.

Geheimzinnigste gebouw

In 1995 schafte de vader van Claes Korswagen het pand aan, niet al te lang na het vertrek van de BVD. Claes herinnert zich dat grote hoeveelheden kabels en andere technische voorzieningen van de BVD nog onder de vloeren lagen.

De vestiging van de veiligheidsdienst aan de Kennedylaan was lange tijd in nevelen gehuld, schrijft Eleni Braat in haar onderzoek ‘Van oude jongens, de dingen die voorbijgaan’ over de BVD van 1945 tot 1998. In de jaren zeventig reageerden sollicitanten op schimmige vacatures van het ministerie van Binnenlandse Zaken, uitsluitend te bereiken per postbusnummer. Pas als de taxichauffeur hen naar ‘het geheimzinnigste gebouw van Den Haag’ reed, kregen ze bij het zien van het antennebos op het dak een vaag vermoeden.

Voor veel Hagenaren was de locatie van de BVD juist een algemeen bekend geheim, schrijft Braat. Het benzinstation aan de overkant hielp in de telefoongids zijn bezoekers met de aanwijzing ‘tegenover de BVD’. De trambestuurders van lijn 11 waarschuwden bij de halte Houtrustbrug hun reizigers met de kreet ‘alle BVD’ers uitstappen!’

Nieuwe indeling

Na het vertrek van de BVD stripte Korswagen het gebouw van boven tot onder en knapte het helemaal op. Zo kreeg het gebouw een nieuwe indeling en een luchtbehandelingssysteem. In 1997 ging het gebouw open als kantoorverzamelgebouw. Als vierde generatie namen Claes en zijn broer Bas het familiebedrijf in 2000 gedeeltelijk over, vanuit hun eigen visie en gericht op de veranderingen in de markt. Ze richten zich vooral op kantoren volgens het zogenoemde Tauro-concept, dat nog steeds wordt uitgebreid. Tauro heeft nu ruim tien vastgoedlocaties in de hele Randstad.

Eigen look

De broers zijn nu de trotse eigenaar van dit gebouw, dat ooit als tweede project aan hun vastgoedonderneming werd toegevoegd. “Het oogt leuk en heeft een eigen look”, zegt Claes. De indeling is ideaal voor een bedrijfsverzamelgebouw, wijst hij tijdens de rondleiding. Door het langwerpige gebouw loopt namelijk in het midden een lange gang. Aan beiden zijden zijn kantoorunits, die allemaal eigen ramen hebben.

Deze units zijn vooral interessant voor kleine tot middelgrote ondernemers en andere gebruikers, die gemakkelijk hun ruimte willen op- en afschalen. Maar het allergrootste plus-

De BVD in het Statenkwartier

De Binnenlandse Veiligheidsdienst (BVD) werd in 1949 opgericht en richtte zich uitsluitend op binnenlandse dreigingen. Na de toevoeging van buitenlandse inlichtingen werd de dienst in 2002 omgevormd tot de Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst (AIVD).

Volgens Wikipedia zetelde de BVD vanaf 1957 in het gebouw aan de President Kennedylaan. Tijdens de Koude Oorlog was het communisme het belangrijkste aandachtsveld van de medewerkers. De medewerkers deden hier onderzoek naar spionage vanuit Oost-Europa en hielden de Communistische Partij van Nederland (CPN) in de gaten. Het gebouw was ook het kantoor van de vader van wijkgenoot Willem Peter Hogendoorn, die tot aan zijn dood BVD-agent was. De schrijver, bekend onder zijn pseudoniem Tomas Ross, noemde het gebouw een ‘omgevallen schoenendoos’ en voerde de BVD vele malen op in zijn thrillers.

Van 1989 tot 1995 was wijkgenoot Arthur Docters van Leeuwen het markante hoofd van de BVD. Nadat de Muur gevallen was, werd onder zijn leiding de aandacht verlegd naar corruptie en georganiseerde misdaad. In 1993 verhuisde de dienst vanuit het Statenkwartier naar Leidschendam.

Sinds 2007 zit de AIVD in Zoetermeer, in het voormalige pand van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. Het is de bedoeling dat de dienst weer terugkeert naar Den Haag, namelijk naar de Frederikkazerne. De Militaire Inlichtingen- en Veiligheidsdienst MIVD zit daar ook al. De nieuwbouw voor beide diensten op het kazerne terrein is volgens de laatste berichten pas klaar in 2029.

punt van deze Tauro-vestiging is de locatie, zegt Korswagen. Gebruikers wandelen gemakkelijk naar de Aert van der Goestraat en de Frederik Hendriklaan voor een broodje, de kapper of de stomerij. Daarnaast is het gebouw uitstekend toegankelijk met auto en openbaar vervoer.

Derde levensfase

Nu gaat het gebouw zijn derde levensfase in. In verband met labeling en verduurzaming heeft Tauro in twee jaar tijd het gebouw opnieuw onder handen genomen en het hele interieur voorzien van een eigentijdse inrichting. Ook zijn de kantoorruimtes op alle etages vernieuwd.

“Het gebouw willen we naar een hoger energielabel halen zodat we op de toekomst zijn voorbereid”, vertelt hij. Daarom is

het hele gebouw voorzien van nieuw duurzaam glas. Daarnaast zijn de gevels en het dak geïsoleerd en is de luchtbehandeling aangepakt. "Het gebouw gaat met de tijd mee, ook een vorm van duurzaamheid", zegt hij. "Dat is voor ons een grote investering, maar het is nu wel heel comfortabel in het gebouw."

Het gebouw kan zo'n zeventig tot tachtig huurders huisvesten. Denk aan een fysiotherapeut, een advocaat, een reisbureau en andere dienstverleners. Het gros daarvan komt uit het Statenkwartier. "Het meest geschikt zijn de ruimten voor ondernemingen die zo'n drie jaar of langer bestaan en een paar mensen in dienst hebben of samenwerken met zzp'ers."

De goedkoopste unit (op dit moment vanaf €575 per maand) ligt op de onderste verdieping. Wie groter groeit en meer vierkante meters wenst, verhuist naar boven. Bovenin hebben de huurders een prachtig uitzicht over de daken, torens en dakkapellen van het Statenkwartier. Spionage is een groot woord, maar deze onbekommerde weidse blik nadert toch nog het meest het voormalige BVD-gevoel.



Claes Korswagen in een van de vernieuwde kantoorunits

A photograph of three people standing together against a dark background. On the left is a man in a grey suit and glasses, in the center is a woman in a dark blazer over a white shirt, and on the right is a man in a dark turtleneck. The AD Patres logo is in the top right corner, and the text 'Levensverhalen zijn onze inspiratie.' is overlaid on the right side of the image.

AD PATRES
uitvaartondernemingen sinds 1888

**'Levensverhalen
zijn onze inspiratie.'**

Als iemand afscheid neemt van het leven staat juist het unieke van een persoon centraal. Lees op adpatres.nl hoe wij exceptionele uitvaarten componeren. Maak een afspraak om uw wensen te bespreken: 070 355 64 27. Frederik Hendriklaan 7, 2582 BP 's-Gravenhage.

Een uniek leven. Een exceptioneel afscheid. Ad Patres.

www.adpatres.nl

Striptekeningen in de Statenkoerier

De redactie van de Statenkoerier is blij dat Wietze Rispens contact heeft gezocht. Wietze maakt striptekeningen en dacht dat die wel eens in de Statenkoerier zouden kunnen passen.

Waarom de Statenkoerier? Vriend en studiegenoot Jasper woont in het Statenkwartier en ziet dagelijks grappige gebeurtenissen of situaties om zich heen die vragen om vertaling in een strip die Wietze vorm kan geven. Een leuke uitdaging!

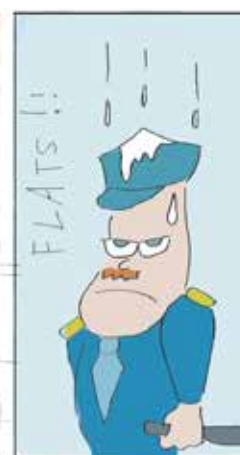
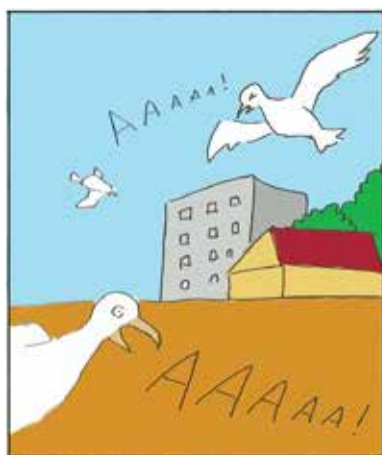
Aan hen zelf gestelde uitgangspunten: duidelijkheid, toegankelijkheid (ook voor kinderen) en een grappige benadering van emotie!

De redactie gaat graag met Wietze en Jasper in zee. In de volgende Statenkoeriers zullen hun bijdragen dus te vinden zijn.

Een mooie aanvulling op wat de Statenkoerier nu al te bieden heeft, zoals de prachtige dubbelpagina voor kinderen van Marie-Louise en Mark Sekrève.

Wietze specialiseerde zich in Communicatie en Design aan de Hoge School Leeuwarden. In Den Haag en daarbuiten geeft hij tekenlessen aan jeugd en volwassenen.

Voor meer informatie zie www.formera.nl



Strip

Wietze Rispens

*Newcomer or experienced yogi?
Group & private classes for everyone!*



Yogashala
CLASSES IN ENGLISH & DUTCH
We value a personal approach.

Ten Hovestraat 8, Den Haag
06 237 387 51 // www.yogashala.nl

Stukadoorsbedrijf Pronk



**Gespecialiseerd in
ornamenten en lijstwerk**



Telefoon: 070 354 44 27
Mobiel: 06 21 56 64 95
E-mail: info@pronkstukadoors.nl
www.pronkstukadoors.nl

Statenkwartier begroot

Heb jij een idee om het Statenkwartier te verbeteren? Dien dan nu je plan in!

De gemeente Den Haag heeft een bedrag van €30.000 vrijgemaakt om het Statenkwartier mooier, socialer, sportiever en groener te maken. Hoe mooi is het dat bewoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties zelf bepalen wat zij belangrijk vinden voor de wijk? Zij weten tenslotte zelf het beste wat er nodig is in de wijk. Wordt het een speelplek voor kinderen? Extra groen in de wijk? Of een leuk project om eenzaamheid tegen te gaan?

Jolanda Letterie, bewoonster van het Statenkwartier is erg blij met dit initiatief. Ze vertelt:

“Als bewoonster van het Statenkwartier ben ik erg betrokken bij de wijk. Daarom ben ik al een aantal jaren bestuurslid van het Wijkoverleg Statenkwartier. Ik vind het belangrijk dat jong en oud zich thuis en gehoord voelt in de wijk. Ik wandel regelmatig langs de speeltuin op het Frederik Hendrikplein en denk dan wat wonen er veel (blij)de kinderen in de wijk. In de speeltuin is het ook niet belangrijk dat men elkaars taal spreekt, er wordt vooral samen gespeeld. Ik ga zelf ook een plan indienen, namelijk voor een natuurspeeltuin in de wijk, waar kinderen kunnen spelen met en tussen het groen, water en zand. Een speelgelegenheid waar de kinderen ook een beetje vies mogen worden”.

Hoe werkt het?

Iedereen mag een plan indienen. Dit kan t/m vrijdag 4 oktober via het aanmeldformulier op www.statenkwartierbegroot.nl. Je plan komt dan direct online te staan. Het is de bedoeling dat je vervolgens zelf campagne voert om aandacht te vragen voor je plan. Dit kan door bijvoorbeeld je plan te delen via social media of door langs te gaan bij de bewoners in de buurt.

De plannen moeten bijdragen aan een van deze thema's:

- Sport, spelen en ontmoeten
- Op straat
- Groen en duurzaamheid



4 september t/m 4 oktober

Plannen insturen op de 3 thema's



4 september t/m 11 oktober

Campagne voeren en op de plannen stemmen



14 oktober t/m 15 november

Haalbaarheidscheck door gemeente op ingediende plannen



15 november

Bekendmaking haalbare plannen voor de begrotingsfase



15 november t/m 13 december

Statenkwartier Begroot: bewoners verdelen €30.000,- over de haalbare plannen



21 december

Bekendmaking winnende plan(nen) in het Couvéehuis



6 januari 2020 t/m 5 januari 2021

Uitvoering winnende plan(nen)

De wijk stemt mee!

Vanaf het moment dat je plan online staat, kan iedereen in de wijk het plan 'liken' (= stemmen). Als je plan op 11 oktober 2019 minimaal 25 likes heeft, gaat je plan door naar de volgende ronde. Tijdens deze ronde controleert de gemeente de overgebleven plannen op uitvoerbaarheid. Alle haalbare plannen worden op 15 november 2019 bekendgemaakt op de website.

Statenkwartier Begroot: bewoners verdelen €30.000 over de overgebleven plannen

De bewoners bepalen vervolgens samen met wijkgenoten welke plannen er worden uitgevoerd. Dit kan door tot en met 13 december het bedrag van €30.000 te verdelen over één of meerdere plannen naar keuze. Zo bepalen de bewoners zelf welke plannen uitgevoerd worden.

Prijsuitreiking

Zet het alvast in je agenda: op zaterdag 21 december worden de winnende plannen bekendgemaakt in het Couvéehuis.

Hulp nodig bij het indienen van je plan?

Vind je het moeilijk om online een plan in te dienen, vraag dan hulp van bekenden. Je kunt je initiatief ook op papier inleveren bij het Wijk- en dienstencentrum Het Couvéehuis (Frankenslag 139). Daar liggen formulieren voor je klaar. Deze plannen worden elke week op vrijdag online geplaatst, waarna je kunt starten met je campagne.

Meer informatie?

In de tijdlijn hiernaast zie je de planning van Statenkwartier Begroot. Meer informatie vind je op www.statenkwartierbegroot.nl.



Bij de kick-off van het extra wijkbudget op 4 september zien we v.l.n.r.: Robert 't Hart (BIZ Fred), Jolanda Letterie (bestuur wijkoverleg) en Rachid Guernaoui (wethouder)

**bouwen
&
wonen**

briedé
sinds 1895

thuisin®
mooi wonen



20 % korting*
op raamdeco
en gordijnen

Laan van Nieuw Oost Indië 72 (hoek Theresiastraat) Den Haag t (070) 383 82 75
i www.briede.nl e info@briede.nl * Actie loopt van 1 tot en met 30 september.

Winkeliers onder druk

Showrooming: kijken in de winkel, kopen op internet

Winkeliers hebben het niet allemaal even makkelijk. Internet is hierbij een van de belangrijkste oorzaken. Een groot deel van de kopers van non-food producten oriënteert zich via internet en besluit thuis of ze online of in de winkel kopen. Veel kopers oriënteren zich in de winkel, het zgn. showrooming, maar kopen op internet, een groot probleem voor de winkelier. Andersom komt ook vaak voor: kijken op internet, vergelijken en dan onderhandelen en kopen in de winkel. In dat geval leidt internet tot margedruk bij de winkelier, want de klanten willen in de winkel niet meer betalen dan op internet.

De winkel lijkt niet langer de plaats waar de klant informatie komt halen, maar de plaats waar de klant het product komt bekijken om te beslissen of hij dit al dan niet koopt.

Ook winkels op en rondom de Frederik Hendriklaan hebben hier last van. De Statenkoerier is benieuwd hoe zij hier mee omgaan. We steken ons licht op bij één van hen.

Bob van den Dop (56) is eigenaar van fietsenhandel Jaap van Dijk in de Jacob Gillisstraat. Hij nam de winkel in 2000, na ruim 20 jaar bij een fietsenzaak in Zoetermeer gewerkt te hebben, over van Jaap van Dijk die met pensioen ging en geen opvolger had. De naam van de winkel heeft hij ongewijzigd gelaten. Hij runt de zaak samen met zijn vrouw Patricia.

“Met rijklaar maken bedoeld een internetleverancier het stuur recht buigen en de pedalen er op schroeven”



Het is 18.00 uur. De laatste klanten hebben nog vlug hun fiets gehaald, de winkel is gesloten.

“Internet kost mij zeker omzet”, zegt Bob. “Veel klanten kijken alleen naar de prijs. En dat is jammer. Zo is bijvoorbeeld wat een internetleverancier verstaat onder rijklaar maken wel even wat anders dan wat een goede fietsenhandelaar daar onder verstaat. Koop je de fiets bij een internetwinkel dan wordt hij thuisbezorgd, het stuur wordt rechtgebogen en de trappers er op geschroefd. Dat noemen ze rijklaar maar dat is het niet. Dat is fabrieksklaar. Bij ons wordt de fiets helemaal afgesteld en getest zodat alles goed werkt, dat is rijklaar. Ik krijg hier regelmatig fietsen binnen die via internet gekocht zijn, waarvan ik mij afvraag hoe je er veilig op kunt rijden. Internetwinkels kunnen ook niet anders want ze hebben natuurlijk korting moeten geven. Het enige dat ze doen is de doos doorschuiven naar de klant.”

Klanten blijven wel komen voor reparaties en onderhoud. Sommige internetleveranciers hebben servicepunten maar vaak niet in de buurt.

“Ik ben natuurlijk erg blij met die klanten”, zegt Bob. “Probleem is wel dat ik klanten met hele goedkope fietsen binnen krijg die hun fiets via internet of bij Gamma hebben gekocht. Ze vinden een reparatie of onderhoudsbeurt gauw te duur. Twee onderhoudsbeurten zijn al snel duurder dan een nieuwe fiets. Maar ja, de kwaliteit is dan ook nul komma nul nul nul. Ik heb hier een Batavus uit 1977, dat zie ik aan het nummer. Dat is kwaliteit. Echt chrome, niet van dat neppe. Dat is een genot om aan te sleutelen.”

“Gazelle levert zelf via internet en wordt zo concurrent van de kleine dealer”

Een andere ontwikkeling waar Bob moeite mee heeft is de druk van leveranciers. Jaren was hij dealer van ondermeer Gazelle. Vooral sinds Gazelle is gekocht door Pon, bekend als importeur van Volkswagen, Porsche en Audi is het steeds minder leuk geworden.

Bob laat een hele dikke ordner met modellen van Gazelle zien. “kijk”, zegt hij, “Dan denk je dat je deze fietsen allemaal mag verkopen, maar dat is niet zo. Vroeger kwam een klant bij je voor een fiets. Je besprak uitgebreid welke fiets met welke maatvoering en aanpassingen het beste bij die klant paste en daar kwam een keuze uit. Je belde de fabriek en bestelde dat model. Al enige tijd kan dat niet meer. Afhankelijk van het contract dat je met Gazelle hebt mag je een geselecteerd gedeelte van het assortiment leveren. Dat betekent dat als je niet de juiste soort dealer bent je de fiets die je klant wil

hebben, ook al is dat een hele dure, niet geleverd krijg. Alleen als dealer met het juiste contract mag dat en dat wil ik niet. Ik wil mijn klanten zó adviseren dat ik de fiets verkoop die het meest geschikt is voor mijn klant. En niet de fiets die Gazelle via internet aan mijn klant heeft verkocht. Daarnaast wil ik ook technisch goede service kunnen blijven geven en dat gaat voor mij als kleine dealer niet als ik alleen nog maar aan het verkopen ben. Ik ben toen gestopt als Gazelle-dealer en ben bij Pointer terecht gekomen. De fabriek staat bij Drachten in Friesland en bestaat al sinds 1983. Ik ben daar wezen kijken, er werken veel vakmensen, het zag er goed uit. Ze luisteren daar nog naar hun klanten. Het assortiment is overzichtelijk en bestaat uit degelijke toer- en stadsfietsen voor een goede prijs.”

“Ik zag die elektrische fietsen en dacht, dat kan ik beter”

In 2018 werden in Nederland voor het eerst meer elektrische fietsen dan stadsfietsen verkocht. Zo’n 409.000, ruim 100.000 meer dan in 2017. Dat was 40% van het totaal aantal verkochte fietsen.

“Ik wilde al zelf een elektrische fiets en zag wat ik in de winkel verkocht,” vertelt Bob. “Ik dacht toen, dit kan ik beter. Die heb ik toen zelf gebouwd, ik rijd er regelmatig mee heen en weer tussen de winkel en onze woonplaats Aalsmeer. Vervolgens kwam een vriend bij mij die zijn racefiets elektrisch wilde hebben. Dat heb ik toen gedaan, volledig naar zijn wensen. Hij is er helemaal gek mee.”



Door fietsmaker Bob van den Dop zelf gebouwde fiets voor Pierre Wind

“In principe kan ik iedere fiets die het aan kan elektrisch maken. Zo heb ik een 15 jaar oude Batavus, waar een klant erg gehecht aan was, elektrisch gemaakt. Waarom zou je een fiets die nog goed is weg doen als hij ook omgebouwd kan worden. Dat is vaak goedkoper dan een nieuwe elektrische fiets kopen. Hij wordt dan ook nog eens zoals jij 'm wilt hebben. Daarnaast vind ik het ook zonde om goede spullen weg te gooien en niet te hergebruiken. Daarom plak ik ook nog banden en leg er niet standaard een nieuwe binnenband in. Mensen kijken bij de aanschaf van een elektrische fiets volgens mij vooral naar de prijs in plaats van de kwaliteit of het exclusieve. Daar kan ik vaak niet tegen op. Het afgelopen jaar heb ik meer zelfgebouwde elektrische fietsen verkocht dan fabrieksfietsen. Dat komt omdat de kopers vaak liefhebbers zijn van bijzondere fietsen.”

“Een fiets opbouwen naar iemands persoonlijke wensen is leuk en dankbaar werk”

“Ik geef er nog niet zo veel ruchtbaarheid aan,” zegt Bob. “Misschien ben ik bang dat ik mij zelf voorbij loop als er opeens veel klanten op af komen. Pierre Wind is een klant van mij. Hij is een liefhebber van bijzondere fietsen. Hij zag hier een fatbike staan en wilde 'm meteen hebben, maar wel



Fatbike voor Fabian Paagman

elektrisch. En met spatbordjes graag. Het heeft mij heel wat zoekwerk gekost om alles bij elkaar te krijgen, heel erg leuk om te doen, maar het is gelukt. Pierre vond het super, kwam de eerste dagen steeds langs, gaf zijn Pierre Wind kopstoot en riep dan ‘GAAF JONGEN, GAAF JONGEN’. Pierre is wel een hele dankbare klant, hij is daarna nog vaak terug geweest.”

Vlak daarna kwam Fabian Paagman langs. Hij zei: ‘ik wil dezelfde fiets als Pierre.’ Ik heb hem gezegd dat dat natuurlijk niet ging. Voor Fabian is het toen een helemaal naar zijn wensen opgebouwde parelwitte fatbike geworden.

**Wij zoeken
minstens zo
leuke collega's!**

Provite voert serieuze, commerciële telefoongesprekken voor haar opdrachtgevers.

Die bevinden zich veelal in de financiële dienstverlening, IT, consultancy, techniek enz.

Wij zoeken nieuwe collega's voor uitbreiding van ons gezellige maar wel serieuze team van 45 heren en dames.

Jouw profiel:

40 - 70 jaar | enthousiast | commercieel | collegiaal | ABN | zelfstarter | initiatiefrijk | ervaring binnen zakelijke B2B omgeving.

Voor informatie: 070 - 313 4444



Provite

b2b telefoonmarketing | leadgeneratie

Groot Hertoginnelaan 12 - Den Haag | www.provite.nl

ASPA BEAUTY



*Ongeacht uw leeftijd,
huidtype en wensen
kunnen wij u begeleiden
naar een prachtige
gezonde huid.*

Gratis huidanalyse bij iedere gezichtsbehandeling

ASPA staat voor:

- Specialistische, resultaatgerichte behandelingen
- Alle behandelingen en producten hebben een huidverbeterend en huidverjongend effect.
- Behandelingen op maat met een human touch
- Needle alternative treatments

Antonie Heinsiusstraat 60
2582 VV Den Haag

T 06 - 511 376 56
T 070 - 345 02 15

www.aspadirect.com
info@aspadirect.com



MAAK KANS OP GRATIS COURTAGE IN 2019!!

U KUNT ALS
VERKOPER/VERHUURDER
UW COURTAGE* TERUGWINNEN!
EIND 2019 ZAL NA TREKKING
DOOR DE NOTARIS ÉÉN VAN
ONZE OPDRACHTGEVERS DE
GELUKKIGE ZIJN.

* ACTIEVOORWAARDEN VAN TOEPASSING

**BURGER
VAN LEEUWEN**
GARANTIEMAKELAARS

info@bvl.nl
070 - 350 23 04
www.bvl.nl

**ITALIA
Auto
CORSE**



Specialist in **Alfa Romeo**
Onderhoud **Fiat** en **Alfa Romeo**
APK keuringen (alle merken) RDW-erkend
Schadeherstel (alle merken)
Verkoop nieuwe en gebruikte Alfa Romeo's

Alfa Romeo



Sonoystraat 80 - 90, 2581 VP Den Haag.
Telefoon 070 - 354 18 42

www.italiaautocorse.nl

Het verborgen leven van Pim Hofdorp

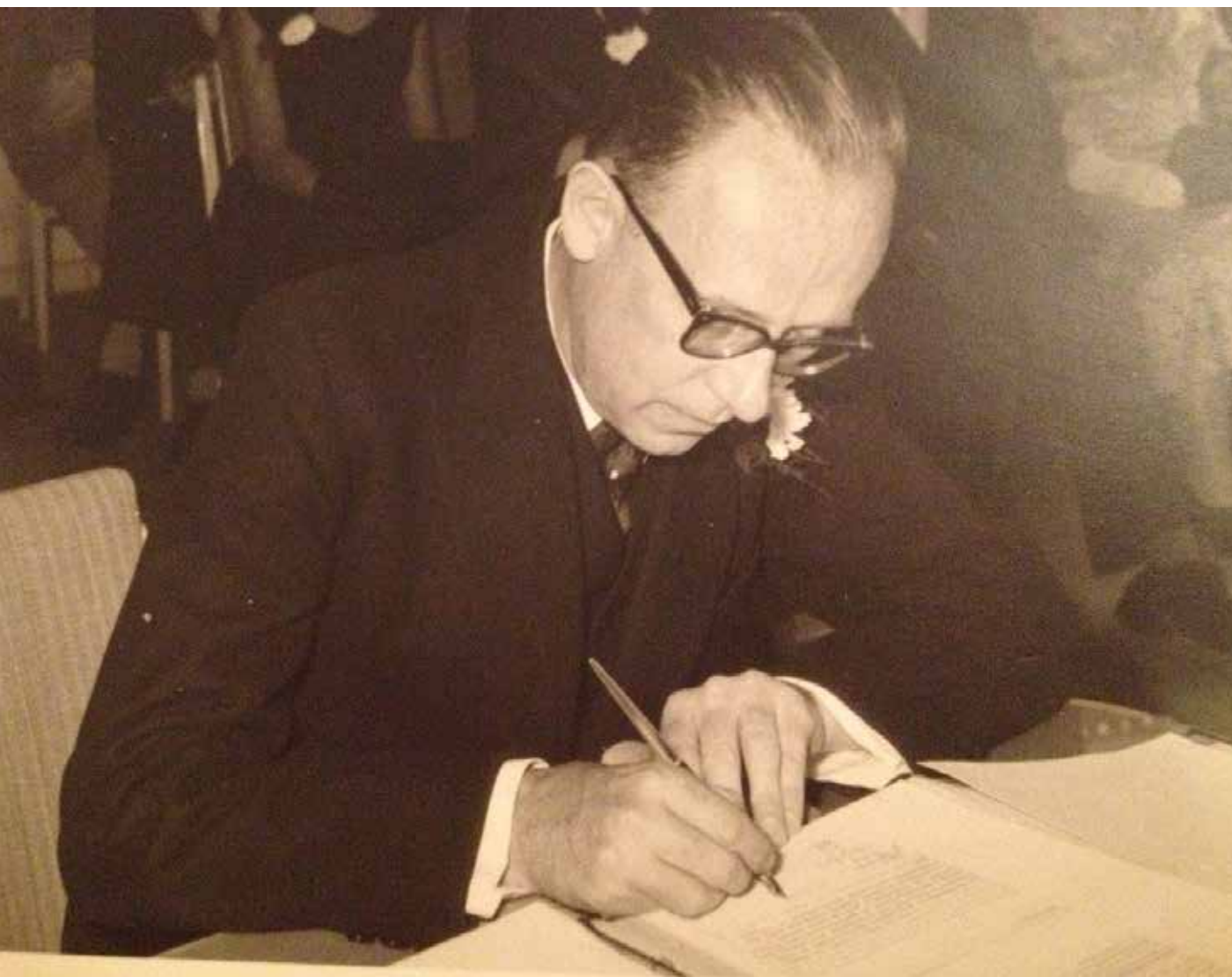
Tekst: Karel Wagemans

Heeft Parijs commissaris Maigret en Amsterdam commissaris De Cock, Den Haag heeft commissaris Aremborg. Hoewel die koene speurder ruim veertig jaar geleden met pensioen is gegaan, zijn roem leeft voort in diens zo specifiek buurtgebonden misdaadmysterieën.

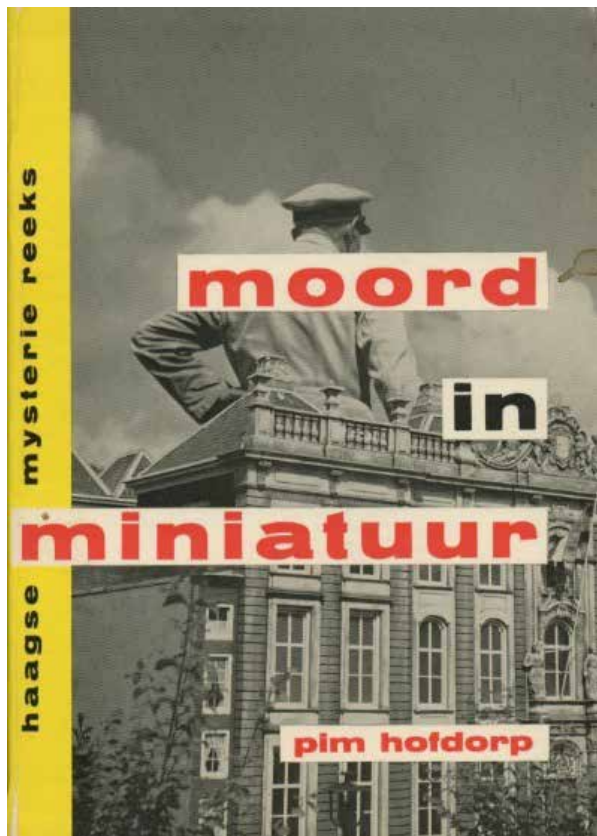
Het eerste hiervan, Moord in miniatuur, rolde in de lente van 1959 van de pers. Nu dus exact zestig jaar terug! Een diamanten jubileum, dat de moeite loont om de persoon van Pim Hofdorp, Aremborgs zelfbenoemde biograaf, eens nader te belichten. Al was het alleen maar vanwege het feit dat de auteur en zijn geesteskind allebei in het Statenkwartier hebben gewoond: Hofdorp in de Antonie Heinsiusstraat en de commissaris in de Viviënstraat.

Hofdorp / Kierdorff

Pim Kierdorff – want zo luidde Hofdorps werkelijke achternaam – kwam op 4 februari 1912 ter wereld in de Copernicusstraat 119 als zoon van de Haagse hoofdinspecteur van politie Gustave Pierre Kierdorff en Johanna Elisabeth Maass, vóór haar huwelijk onderwijzeres. Qua afstamming – hun naam wijst natuurlijk meteen in die richting – zijn de Kierdorffs Duits. Een in Trier geboren voorvader vestigde zich omstreeks 1840 in Den Haag. Overigens had ook Pims moeder Duitse roots; haar vader was afkomstig uit Emmerich.

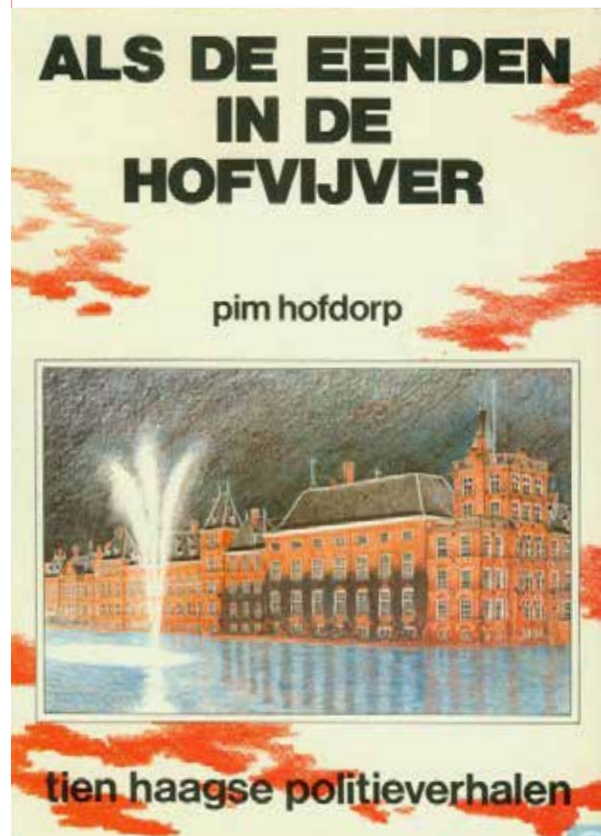


Cover eerste Aremborgboek



Begin 1914 verhuist het gezin naar de Valkenboslaan 314, waar een jaar later Pims zusje wordt geboren. In 1926 volgt een nieuwe verhuizing, dit keer naar de Suezkade 168. (In 1932 verwisseld voor nummer 167.) Pim, die voordien de lagere school in de Galvanistraat heeft doorlopen, zit ten tijde van de verhuizing naar de Suezkade al weer zo'n twee jaar op de HBS van het gemeentelijk lyceum aan het Stokroosplein, dat tijdens de oorlog is afgebroken. Hij zou er in de loop van de tijd diverse literaire bijdragen aan de schoolkrant leveren, zo heeft hij later meermalen verteld. Maar dat was in de periode, dat hij zijn verleden al nijver aan het retoucheren was. Wat vaststaat is dat Pim twintig is, wanneer hij – rijkelijk laat! – in juni 1932 zijn einddiploma HBS behaalt. En dat was niet aan het hiervoor genoemde lyceum, maar aan het particuliere onderwijsinstituut Tymstra in de (1e) Sweelinckstraat. Het jaar daarop wordt hij ingeschreven als student bij de Nederlandsche Handels-Hoogeschool te Rotterdam, sindsdien opgewaardeerd tot Erasmus Universiteit. Die opleiding laat hem klaarblijkelijk voldoende tijd om zich meer en meer, in woord én geschrift, op te werpen als bevlogen aanhanger van het toen ook in ons land opkomend nationaalsocialisme. Aankondigingen van door hem te houden lezingen, alsmede diverse artikelen van zijn hand in de nu als “zwart” te kwalificeren bladen Volk en vaderland en Nieuw Nederland laten hierover geen misverstand bestaan. Indien de berichtgeving in De Indische Courant van 19 juli 1937 ter zake juist is, zou Pim

Cover laatste Aremborgboek



sinds eind 1936 als “vooraanstaand N.S.B.-er” daarenboven ook nog eens als redactielid werkzaam zijn geweest bij het door deze partij uitgegeven Nationale Dagblad.

Java-Bode

Vanzelfsprekend heeft Pim na de bevrijding hieraan geen verdere ruchtbaarheid willen geven. Maar zijn activiteiten in die vooroorlogse dagen hebben er ongetwijfeld toe bijgedragen, dat hij in 1937 direct wordt aangenomen als verslaggever bij de Java-Bode. Dat uiterst behoudende blad werd uitgegeven in Batavia (het huidige Djakarta), de bestuurszetel van wat toen nog Nederlands-Indië was. Voor Pim betekent dat dus een vertrek naar de Oost. Op 1 september van dat jaar scheept hij zich dan ook te Amsterdam in op het s.s. Johan de Witt. Een maand later te Batavia gearriveerd, neemt hij daar zijn intrek op nummer 5 van de tegenwoordige Jalan Gajah Mada, indertijd nog Molenvliet geheten. Hij zal er zo'n anderhalf jaar wonen en al snel als getrouwd man. Want op 29 december 1937 treedt hij te Batavia in het huwelijk met Céline Hélène Marthe Kosturkiewicz (1911–2008). Geboren in Den Haag als dochter van een Poolse ingenieur en een Oostenrijkse moeder van joodse herkomst, is van Pims eerste vrouw voor het overige niet veel meer bekend dan dat zij een schoolvriendinnetje was van Anna Drees. (De oudste dochter van de latere minister-president Willem Drees, in die dagen nog Haags wethouder.)

Vele jaren later stelt Pim, dat zijn betrekkelijk korte verblijf in de Archipel een rechtstreeks gevolg is van een hoogopgelopen conflict over de inhoud van het door hem voor de Java-Bode geschreven artikel over de essayist E. du Perron. Hoofdredacteur Zentgraaff kon met deze bijdrage volstrekt niet uit de voeten en zou zijn verslaggever hierom per direct zijn congé hebben gegeven. Maar of die lezing van de feiten juist is? Zentgraaff stierf in 1940, zodat Pim de lengte kreeg om naderhand zijn eigen draai aan de gebeurtenissen van toen te geven. Die tactiek paste hij wel vaker toe. Hoe dan ook, met de inmiddels zwangere Céline keert hij begin maart 1939 naar Nederland terug om samen tijdelijk onderdak te vinden bij zijn ouders aan de Suezkade. En daar wordt in juli hun zoon geboren. Kort nadien treedt Pim in dienst bij het persbureau Aneta (Algemeen Nieuws- en Telegraafagentschap) om vervolgens met vrouw en kind naar de Soerlaan 15 in Amstelveen te verhuizen.

Hoofd Cultuur Politieke Dienst

Hoewel medio maart 1941 nog een dochter ter wereld komt, gaat het waar het de echtelijke harmonie tussen Pim en Céline betreft hierna kennelijk snel bergafwaarts. In november 1941 verkast hij althans in zijn eentje terug naar Den Haag, waar hij op kamers gaat wonen boven café-restaurant Zur guten Quelle in de (2^e) Sweelinckstraat 158 – de liefhebber kan er in die dagen terecht voor echt Duitse maaltijden en dito bier. Een formele scheiding tussen Pim en Céline volgt in oktober 1942. Die laatste heeft door tegen de honderd te worden haar vroegere partner nog zo'n kwart eeuw overleefd.

Naar Pim tegen het einde van zijn leven ooit heeft opgemerkt, wilde men hem bij Aneta graag hebben vanwege zijn voortreffelijke beheersing van de Duitse taal. In dat opzicht kan hij zich nog verder profileren, als hij eind 1941 verbonden wordt aan de Presseabteilung van landvoogd Seyss Inquart en er bovendien een benoeming volgt tot hoofd van de door de Duitsers ingestelde Cultuur Politieke Dienst, welke een belangrijk aandeel had in de radioprogrammering. Aangezien de uitzendingen geheel onder Duits toezicht stonden, waren die uiteraard nationaalsocialistisch en dus sterk propagandistisch gekleurd. Dat is ook het geval met de in die tijd door Pim eigenhandig geschreven hoorspelen, zoals 24 uur Londen, dat op 17 mei 1942 de ether inging en waarbij hij zich als maker achter de naam Horst Hagenheim verschool. In dat luisterdrama staat met veel bommengedruis de Duitse zege op een naar hart en ziel verdorven Engeland centraal. (Het valt allemaal na te lezen in de publicatie Het theater van de nieuwe orde van Ad van der Logt uit 2008.)

Dit alles is later voor Pim natuurlijk geen recommanatie gebleken. Tijdens de zuiveringen die na de bevrijding plaatsvinden krijgt hij dan ook een langdurig publicatieverbod onder de eigen naam Kierdorff opgelegd. Schrijven zal hij nadien derhalve onder een alias moeten doen en hij zal er verschillende gaan gebruiken. Pim Hofdorp is daarvan de bekendste geworden, maar hij bediende zich ook wel van de namen Will Geerlink en Will Wanting.

(Vervolg in de Statenkoerier van december 2019)

Maak een vliegende start met
huiswerkbegeleiding van AFTER'S COOL!



afterscool.nl/goed-begin

AFTER'S COOL

SO FRESH SO CLEAN
housekeeping • ECOLOGICAL SOLUTIONS



www.sofreshsoclean.nl
T 06 - 26525404 | 06 - 45500959

REGULAR CLEANING : WEEKLY | BI-WEEKLY
SEASON CLEANING
PRE / POST REMOVAL CLEANING
DEEP CLEANING / REFRESHING HOME : FOR SALE | FOR RENT

PERSONEN- EN FAMILIERECHT
NALATENSCHAPPEN
ONROEREND GOED
ONDERNEMINGSRECHT



STATENLAAN 1
2582 GA DEN HAAG

T 070 306 04 57
INFO@NOTARIAATDEGIER.NL

VOOR MEER INFORMATIE:
WWW.NOTARIAATDEGIER.NL



Arent Nederlof Hans Korff de Gidts Carolus Delbeek



Koninginnegracht 34
2514 AC Den Haag
070 - 302 25 25

E-mail: info@oosterhofmakelaars.nl
Website: www.oosterhofmakelaars.nl

Aankoop en Verkoop ♥ Huur en Verhuur ♥ Taxaties

Sales and purchase services ♥ Appraisals ♥ Rentals ♥ Consultancy

Meesters in Makelen
óók in het Statenviertel!



Kinderdagverblijf Villa Valentijn Den Haag (1^e kinderdagverblijf in het Statenviertel) vanaf 1997 uw vertrouwde adres voor kinderopvang kunt u vinden aan de Frankenslag 145 in Den Haag. Ons landelijk registratienummer is 154505420.

Opvangvormen zijn o.a.: 40-, 48-, 52 weken p/j en flexibel.

Villa Valentijn Den Haag maakt gebruik van wasbare bamboeluiers. Waarom eigenlijk persé zo'n wasbare luier? Het is gewoon beter voor het milieu.

We hebben vier groepen in de volgende leeftijd: 3 mnd. - 1 jaar (Roze groep), 1 - 2 jaar (Gele groep), 2 - 3 jaar, (Turquoise groep), 3 - 4 jaar (Rode groep). Waardoor we de kinderen op maat tijdens de verschillende ontwikkelingsstadia kunnen begeleiden en de overgang naar de basisschool optimaal is. Bij Villa Valentijn Den Haag staat de ontwikkeling van het kind centraal.

Uitgebreide informatie kunt u vinden op onze website, t.w. www.villavalentijn.nl en e-mailadres info@villavalentijn.nl.
Telefonisch zijn wij te bereiken op 0854-890090.

Bouwen aan de Scheveningseweg

Tekst en fotografie: Abe van der Werff

Bewoners aan de Johan van Oldebarneveltlaan maakten bezwaar tegen de vernieuwbouw aan de Scheveningseweg. Er waren verschillende bezwaren, het belangrijkste probleem betrof de bouwhoogte. Projectontwikkelaar Amvest mocht het oude kantoorpand strippen en op basis van een nieuw ontwerp verbouwen tot woningen.

Twee jaar geleden stelde de gemeente een nieuw bestemmingsplan op voor dit gebied – ooit een woongebied met fraaie villa's in het groen. In dit bestemmingsplan was onder meer bepaald dat de bouwhoogte maximaal 17 meter mocht zijn. De ontwikkelaar kreeg van de gemeente echter toestemming om tot 19 meter hoog te bouwen. Dat accepteerden de omwonenden niet en tekenden bezwaar aan. Die maximale hoogte van 17 meter was specifiek voor deze locatie weloverwogen vastgesteld. Want, redeneerden de bewoners, over een bestemmingsplan is toch goed nagedacht? De gemeentelijke bezwaarcommissie

vond echter geen reden om met het bezwaar mee te gaan. De bewoners gingen daarop naar de bestuursrechter. Het bewonersbezwaar vond ook hier geen gehoor. Toen spanden de bewoners een zaak aan bij de Raad van State.

Welk bezwaar staat bij de omwonenden centraal?

Wat was nu de overweging van de projectontwikkelaar die de gemeente aan zijn zijde kreeg? Na allerlei gedoe en vele bezwaren rond de planontwikkeling raadpleegde de ontwikkelaar enkele jaren geleden de omwonenden.



Hij toonde begrip voor hun belangrijkste bezwaar tegen de massieve en gesloten bouwmassa en maakte een opening in het bouwvolume. Ging het eerst nog om 121 woningen, het worden er 143. Tegenover de bestuursrechter voerde hij aan dat de extra bouwlaag zeker een financiële compensatie voor de opening in de bouwmassa moest bieden. Dat begreep de rechter wel. Maar eenmaal bij de Raad van State ontkende de ontwikkelaar dit argument. Het gaat nu om ruimtelijke verhoudingen, zo werd omstandig uitgelegd. De gemeente zag dat er in de buurt wel vaker wat hoger was gebouwd, dus vooruit maar. Dat heet in ambtelijk jargon het toepassen van 'de kruimelregeling', een regeling om snel en simpel een bestemmingsplan te omzeilen. De locatie valt onder Rijks Beschermd Stadsgezicht en dat betekent, zeggen

de bewoners, extra voorwaarden. De bewoners zien in deze bouw helemaal niet de 'kwaliteitsimpuls' waarvan sprake zou zijn. De ruimtelijke structuur is juist totaal doorbroken. Massaliteit overheerst, nog steeds.

“Over een bestemmingsplan is toch goed nagedacht?”

De zitting bij de Raad van State was op 15 juli jl. Een uitspraak valt medio oktober te verwachten. De stichting BAS (Bescherming Architectuur Statenkwartier) ondersteunde de bewoners in de juridische procedures en gaf toelichting op bouwkundige tekeningen.

Advertorial

Violiste werkt met Alexandertechniek

Locaties genoeg waar je behandeld kunt worden voor rugklachten of een meer ontspannen houding. Maar hier, dichtbij het Statenkwartier, is er op dit gebied iets echt bijzonders.

We praten met Myrte van Westerop, na haar opleiding aan het conservatorium van Amsterdam werd zij eerste violiste in het Residentie Orkest. Toch gaat het ons niet meteen over die viool. Myrte ontdekte namelijk door eigen ervaring dat musici een bepaalde fysieke balans in hun lichaam nodig hebben om overbelasting en blessures te voorkomen. De Alexandertechniek kan een verstoorde balans en coördinatie uitstekend herstellen. Daarom bekwaamde Myrte zich al vroeg in haar carrière in deze techniek en volgde een driejarige opleiding tot docent. Vervolgens ontdekte ze dat zeker niet alleen musici aan die balans grote behoefte hebben.

Alexandertechniek, waar bestaat die eigenlijk uit? Myrte vertelt dat F.M. Alexander, de grondlegger van de techniek, een nieuwe benadering ontwikkelde van coördinatie en beweging. De eenheid nek, hoofd en rug is het fundament. De Alexandertechniek helpt je bewust te worden van je evenwicht, (ont)spanning, positie en beweging. In feite ons zesde zintuig. Door diep ingesleten ongunstige gewoonten wordt dit zintuig minder betrouwbaar. Als je bijvoorbeeld altijd je rechter schouder optrekt, dan voelt dit op een gegeven mo-

ment als normaal aan. Je hersenen geven jou de informatie dat je recht loopt en dat je schouders op gelijke hoogte zijn. Wat goed en gewoon aanvoelt is in werkelijkheid niet goed.

Alexandertechniek maakt je waarneming stapsgewijs weer betrouwbaar. Hierdoor komen voelen en werkelijkheid opnieuw dicht bij elkaar. Praktische toepassing van de techniek geeft je de geweldige ervaring hoe je gezondheid en welbevinden vooruit gaan.

Verhelpen van klachten in je nek, schouder of rug? Wil je beter presteren? Zoek je een meer ontspannen lichaamshouding? Neem dan contact op met **Myrte van Westerop** in de Praktijk voor Alexandertechniek, Celebesstraat 4, 'het Klokhuis' Den Haag, **06-21498977**, of kijk eerst op: www.myrtevanwesterop.nl





In our December issue we will be highlighting

The international side of the Statenkwartier

with more content in English and articles about the ever-growing international community. Do you have something to share with us? We are happy to hear from you and who knows you may feature in the Statenkoerier International Issue.

Contact: lawerff@planet.nl

Mega Halloween Event on The Fred.

Following the success of last years event the shopkeepers association will be offering spooky surprises and local volunteers will take you on a scary tour of the streets in our neighbourhood.

November 11: French, German and Flemish nationals may already be familiar with the feast of

Saint Maarten

which is also celebrated in parts of The Netherlands. Initiated by NAME? in the Statenkwartier, there will be a small walk around the neighbourhood at which children can carry their own (homemade) lanterns. Make a lantern and join in with your kids. Monday 11 november, start at 18:30 o'clock, Prins Mauritslaan/Frederik Hendriklaan.

COMING SOON...

these events are open to all and especially interesting for families with young children. Why don't you join in and meet other Statenkwartier locals, we look forward to seeing you there.

Mega Halloween Event

Ook dit jaar organiseert de BIZ ondernemers vereniging Frederik Hendriklaan in samenwerking met wijkoverleg Statenkwartier en Maris College Statenkwartier op donderdag 31 oktober van 17.00 tot 20.00 uur het Mega Halloween Event. Een middag/avond vol spanning, griezel, activiteiten en de Trick or Treat Spooky Tour. Kom in een passende outfit naar de Fred, laat je schminken en griezel met ons mee. over de Fred en het Statenkwartier. Er is voldoende vertier en plezier voor klein en groot.

Oproep!

Wil jij deel uit maken van het Griezel Team en de bezoekers van het Mega Halloween Event eens flink de stuipen op het lijf jagen? Meld je dan aan via info@haagschsnoephuis.nl en zorg dat ook jij deel uitmaakt van een super leuke middag/avond op de Fred.

November 16th: **Sinterklaas** arrives in Scheveningen and this is always celebrated with a tour that takes him straight through the heart of Statenkwartier all the way to the city centre. The expected arrival on the Fred is around 13.30. Keep an eye out for more Sinterklaas celebrations on the Fred in December.

Stolperstein

Op zaterdag 5 oktober a.s. om 09.15 uur wordt door kunstenaar Gunter Demnig ter nagedachtenis aan de heer Willem Michel Louis Cohen een Stolperstein geplaatst voor zijn toenmalige woonhuis in de Van Slingelandtstraat 153 te Den Haag.

Ubent uitgenodigd hierbij aanwezig te zijn. De plaatsing zal ongeveer een kwartier in beslag nemen.

Annet de Voogd, samen met haar man Albert Rueb nu de huidige bewoners, deed nazoeking over het leven van Willem Cohen. Hij werd geboren op 5 november 1888 en op 11 december 1942 omgebracht in Auschwitz. Zijn vrouw overleefde de oorlog en stierf in 1986. Zij hadden twee kinderen: Bertha Clementine en Willy Louis, die ook in leven bleven.

Zoon Willy emigreerde begin jaren vijftig met vrouw en kinderen naar Australië. Dochter Bertha kreeg drie kinderen, waarvan de oudste is overleden. Behalve een kleinzoon uit Nederland zullen ook een kleindochter uit Engeland en een kleinzoon uit Australië op 5 oktober a.s. aanwezig zijn bij de plaatsing van de gedenksteen ter nagedachtenis aan hun grootvader.

Ondergrondse containers restafval in het Statenkwartier

‘Bewoners hadden de regie bij keuze locaties’

Het Statenkwartier krijgt binnenkort ondergrondse restafvalcontainers. De gemeente heeft bewoners uitgenodigd de plekken voor de containers te kiezen. Hoe ging dat in z'n werk? En wat zijn de volgende stappen?

Mevrouw Judy Kroes-Serry, bewoner van het Statenkwartier, bezocht dit voorjaar drie bijeenkomsten over de containers in haar buurt. ‘Ik was vooral nieuwsgierig naar hoe de locaties worden bepaald. Waar hangt dat vanaf? Tot mijn verrassing kregen de bewoners de regie. Vooraf was er geen plan. Met een grote kaart op tafel hebben we gewikt en gewogen. Kruisjes gezet en weer doorgestreept. Het was intensief, maar uiteindelijk zijn we het wel eens geworden. De gemeente ondersteunde het proces.’

125 meter

Het Statenkwartier was opgedeeld in vier gebieden. Voor elk gebied heeft de gemeente drie bijeenkomsten gehouden waarop bewoners stap voor stap aan een voorstel werkten. De opkomst lag steeds tussen de dertig en veertig deelnemers. Vooraf was uitgelegd aan welke voorwaarden een locatie dient te voldoen. De straat moet breed genoeg zijn, zodat brandweer en ambulance er nog doorheen kunnen. Om de containers te kunnen legen, heeft de tilarm van de vuilniswagen een grote vrije ruimte nodig. Lantaarnpalen en bomen mogen niet te dichtbij staan. Maar ook ondergrondse kabels en leidingen kunnen in de weg liggen. Verder moet iedere bewoner op maximaal 125 meter afstand een container kunnen vinden.

Blinde muren

‘Het was een gepuzzel,’ vertelt mevrouw Kroes-Serry. ‘Voordeel is wel dat bewoners hun buurt door-en-door kennen en daarmee ook de voor- en nadelen van locaties. Als eerste zijn we op zoek gegaan naar blinde muren en plekken op afstand van woonhuizen. Dus niet bij ramen en deuren. Zo weinig mogelijk overlast, dat was de inzet.’

In het Statenkwartier komen circa 130 ondergrondse restafvalcontainers. Per locatie meestal twee naast elkaar. Sinds 2009 heeft de gemeente er al ruim 6.500 geplaatst. Driekwart



van de stad is nu voorzien. Daar is een einde gekomen aan door meeuwen opengescheurde vuilniszakken en zwerfvuil op ophaaldagen. ‘Ook in onze buurt is dat een grote ergernis. Bovendien hoef je straks niet langer volle vuilniszakken op te sparen. Ik hoor dan ook vooral positieve reacties.’

Het vervolg

In september onderzoekt de gemeente de ondergrond van alle gekozen locaties op kabels, leidingen en andere obstakels. Daarna wordt het voorlopig plaatsingsplan vastgesteld.

Vanaf half oktober krijgen bewoners zes weken de gelegenheid hierop te reageren. Bewoners kunnen dan reageren via oracs@denhaag.nl of **Postbus 12651, 2500 DP Den Haag**.

Eind oktober staat een inloop- en informatiebijeenkomst gepland voor de hele wijk. De gemeente verwerkt de reacties en geeft hier inhoudelijk antwoord op in een Nota van Antwoord. Vervolgens wordt het definitieve plaatsingsplan vastgesteld.

Naar verwachting kunnen de containers vanaf begin 2020 worden geplaatst. De gemeente stuurt bij iedere volgende stap in het proces een brief naar elk huisadres in het Statenkwartier.

Colofon

De Statenkoerier is een uitgave van het bestuur van het Wijkoverleg Statenkwartier.

Bestuur: wijkoverleg@statenkwartier.net

Redactie: statenkoerier@statenkwartier.net

Jaargang 40, uitgave september 2019, nummer 3.

De Statenkoerier verschijnt viermaal per jaar en wordt gratis huis-aan-huis bezorgd. Oplage 6.600.

Verschijningsdatum volgend nummer: 30 september 2019.

Kernredactie Statenkoerier: Jan Bron Dik, Menno de Groot, Abe van der Werff (*hoofredacteur*)

Contactpersoon bestuur Wijkoverleg: Dennis van Iersel

Vaste medewerkers: Sigrid van Iersel, Jorien Jansen, Mark & Marie-Louise Sekrève, Karel Wagemans, Marion Alhadeff, Helen Preston, Wietze Rispens

Vormgeving: Studio Eyal & Myrthe, Den Haag

Druk: Edauw + Johannissen Drukkerij, Den Haag

Verspreiding: Huis Aan Huis Amsterdam

De Statenkoerier wordt bezorgd op alle adressen in het Statenkwartier, óók indien NEE-NEE stickers zijn toegepast. Aldus is besloten op de wijkvergadering van 12 november 2013 en is herbevestigd op 16 november 2016. Veel gebruikers van NEE-NEE stickers ontvangen graag de Statenkoerier maar willen verschoond blijven van overig drukwerk. Wie geen prijs stelt op de Statenkoerier kan dit melden op info@statenkwartier.net met vermelding van het woonadres.

De redactie is niet verantwoordelijk voor de inhoud van ingezonden mededelingen, advertorials en advertenties. De redactie behoudt zich het recht voor ingezonden meningen of reacties in te korten en aan te passen. Ondanks de zorg van de redactie voor de inhoud is het mogelijk dat de gepubliceerde informatie onvolledig is of onjuistheden bevat. Eventuele onjuistheden, maar ook vragen en opmerkingen kunt u mailen naar statenkoerier@statenkwartier.net

Abonnement: €20,00 per jaar. Aanvraag sturen naar statenkoerier@statenkwartier.net

Vrienden van het Statenkwartier

Bankrekening NL85 INGB 0000175903 t.n.v. de stichting Vrienden van het Statenkwartier, Den Haag.

Voorpagina foto: Abe van der Werff

© **Auteursrecht Wijkoverleg Statenkwartier**

Adverteren in de Statenkoerier

Formaten (breed × hoog) en tarieven per plaatsing:

1/1 pagina 185 × 250 mm: €550,00 (omslag €750,00)

1/2 pagina 185 × 123 mm: €375,00 (omslag €550,00)

1/2 pagina 90 × 250 mm: €375,00 (omslag €550,00)

1/3 pagina 185 × 80 mm: €250,00

1/3 pagina 90 × 165 mm: €250,00

1/6 pagina 90 × 80 mm: €120,00

“Statenkoeriertje”: maximaal 30 woorden zwart-wit tekst.
Geen logo's. €30,00

Bij een jaarcontract betaalt u éénmalig 4 advertenties en krijgt u 20% korting op de totaalprijs. Een jaarcontract loopt van 1 januari t/m 31 december. Advertentietarieven zijn excl. pre-presswerkzaamheden. Mail voor meer informatie: kroemer@kpnmail.nl

Advertenties voor het volgende nummer:

inleveren uiterlijk 22 oktober 2019 bij Mirjam Kroemer, kroemer@kpnmail.nl

Servicenummers

Stadsdeelkantoor Scheveningen Scheveningseweg 303
www.denhaag.nl/contact Tel: 14070

Politie Geen spoed, wel politie. 0900-8844
of **anoniem** 0800-7000

Teksttelefoon Voor doven en slechthorenden: 0900-1844
Uiteraard kunt u 24 uur per dag bellen met **112** (spoedeisende zaken)

Wijkagent (bureau Scheveningen): henry.stegehuis@politie.nl

Welzijn Scheveningen Algemeen Maatschappelijk Werk en ouderenadviseurs.

Tel: 070-4162020 / Website: www.welzijnscheveningen.nl

Dienstenwinkel: Tel: 070-3601465

Algemene burenhulp (gratis) Tel: 070-2629999

Wijk- en Dienstencentrum Couvéehuis Frankenslag 139

Tel: 070-3500694

www.welzijnscheveningen.nl/statenkwartier/couveehuis

Wijkbus Groot Scheveningen Tel: 070-3385495 / 070-3385496

Spoedeisende huisartsenhulp SMASH

Maandag t/m donderdag 17.00–08.00 uur

Weekeinde: vrijdag 17.00 uur tot maandag 08.00 uur.

Tel: 070-3469669

Dienstdoende apotheken Tel: 0703451000

Tandartsendienst

Spoedgevallen nacht / weekend, Tel: 070-3110305

Dierenartsen weekenddienst

Spoedgevallen nacht / weekend, Tel: 070-3110307

Tauro Statenkwartier Nieuwe Stijl



Kom langs en ontdek de
leukste m² van Den Haag!

Haal het beste uit uzelf

Tauro Statenkwartier is geheel gerestyled. Het interieur en de kantoorruimtes zijn een mooie mix van tijdloos en modern. Wij hebben gekozen voor een receptie die tevens dienstdoet als luxe koffiebar waar u ook kunt lunchen. Vergaderen kan in één van de zes nieuwe vergaderruimtes.

Het ontmoeten van uw mede-ondernemers kan in de ondernemers-lounge waar u kunt flexwerken of uw bezoek kunt ontvangen. Na de gehele verbouwing voldoet het gebouw ook aan de huidige duurzaamheidseisen. Kortom, een optimaal

werkklimaat waar u als ondernemer het beste uit uzelf haalt.

Tauro biedt flexibele full service kantooroplossingen op maat vanaf 25 m² met daarbij alle faciliteiten die een professionele dienstverlener nodig heeft. Dit alles tegen concurrerende tarieven.

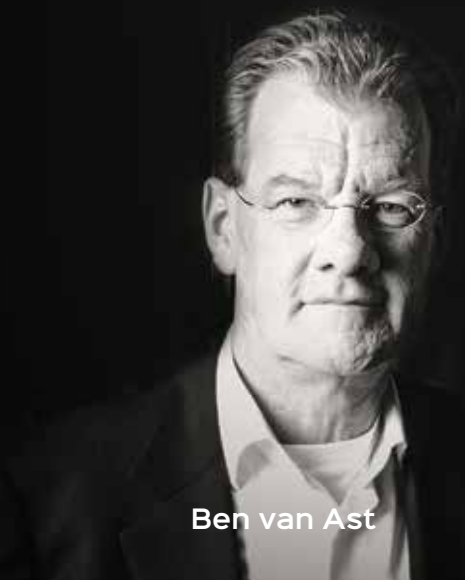
TAURO
KANTOREN

TAURO STATENKWARTIER • President Kennedylaan 19 • 2517 JK Den Haag • Telefoon: 088 - 099 10 10

[TAURO.NL](https://tauro.nl)



Nicole Vrolijk



Ben van Ast



Irma Postma

Onze kijk op vastgoed kent geen grenzen.

Nelisse is geselecteerd partner van Baerz & Co. Dankzij dit kwaliteitsnetwerk van prestigieuze Nederlandse woningmakelaars krijgt uw woning via ons kantoor optimale aandacht. In héél Nederland én wereldwijd, want Baerz & Co is verbonden met vooraanstaande internationale home portals. Onze lokale kennis en persoonlijke aanpak én ons internationale bereik vergroten de kans op succesvolle verkoop of verhuur! Benieuwd wat we voor u kunnen betekenen? Neemt u dan gerust contact met ons op!



Dit is Nelisse.

Statenlaan 128, Den Haag • T 070 350 1400 • E info@nelisse.nl • www.nelisse.nl

